

Gwaedd-ddeffro

1550/131.

FYD CYSGADLYD,

MEWN DWY

BREGETH,

WEDI EU

Cyfaithu o'r Saefonaeg er budd
i'r Cymry.

YNG NGHYDA

Llythyr difrifol at Bechadur yng nghylch
Cyflwr ei Enaid.

T R E F E C C A:

Argraffwyd, 1775.

* * Nid yw'r Llyfran hwn ar werth, ond Rhodd
Ewyllysiwr da i Grefydd i'w Gydiwladwyr.

A B C Ch D Dd E F Ff G Ng H I L L I M
N O P Ph R S T Th U W Y.

A a b c ch d d d e f f f g n g h i l l m n o p p h
r f s t t h u w y.

A B C Ch D Dd E F Ff G Ng H I L L I M
N O P Ph R S T Th U W Y.

A a b c ch d d d e f f f g n g h i l l m n o p p h r f s
t t h u w y.

Y Llafariaid neu'r Bogeiliaid.

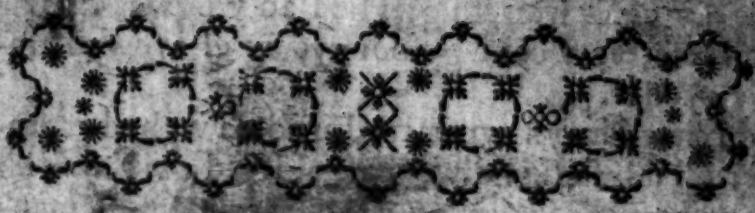
a e i o u w y.

Yr holl Lythrennau eraill a elwir Cydfeiniaid.

ab eb ib ob ub wb yb
ac ec ic oc uc wc yc
ach ech ich och uch wch ych
addeddidd oddudd wddydd
af ef if of uf wf yf
aif eif iff off uff wff yff
ag eg ig og ug wg yg
angengongungwngyng
al el il ol ul wl yl
all ell ill oll ull will yll
am em im om um wm ym
an en in on un wn yn
ap ep ip op up wp yp
apheph iph oph uph wph yph
ar er ir or ur wr yr
as es is os us ws ys
at et it ot ut wt yt
ath eth ith oth uth wth yth

ba be bi bo bu bw by
ca ce ei co cu cw cy
cha che chi cho chu chw chy
da de di do du dw dy
dda ddeddi ddo ddu ddw ddy
fa fe fi fo fu fw fy
ffa ffe ffi flo flu flw ffy
ga ge gi go gu gw gy
ha he hi ho hu hw hy
la le li lo lu lw ly
lla lle lli llo llu llw lly
ma me mi mo mu mw my
na ne ni no nu nw ny
pa pe pi po pu pw py
pha phe phi pho phu phw phy
ra re ri ro ru rw ry
ta te ti to tu tw ty
tha the thi tho thu thw thy

Gwaedd-ddeffro

I

FYD CYSGADLYD, &c.

+++++

AMOS iv. 12.

—Bydd barod, Israel, i gyfarfod â' th DDUW.

***** A N darfu i'n HARGLWYDD bendi-
 * P * gedig IESU GRIST ddyfod i'r byd, a
 * * * gwilgo Cnawd am dano, i ymddan-
 * * * gos yn lle, a thros bechaduriaid, fe
 ddarfu iddo ymddangos megis Oen tirion a llar-
 iaidd, gan gymmeryd ei drin, a'i wawdio, ac o'r
 diwedd ei ladd gan ei greaduriaid ei hun. Ond
 y mae dyfodiad arall iddo ef, yr hwn nid yw ym-
 hell oddi wrthym, pan y bydd i bob Cnawd ei
 weled ef yn ei fawredd gogoneddus o'i Dduw-
 dod. Yr oedd ei ddyfodiad cyntaf ef yn y radd
 iselaf o ostyngieiddrwydd, ond fe fydd ei ail-ddy-
 fodiad ef yn ogoneddus iawn. Ac y mae pawb ag
 fydd yn barod, neu fydd wedi eu cymmwyso i'r
 rās i gyfarfod ag ef, yn disgwyl am y diwrnod
 hwnnw, pan ddelo efe drachefn yn ei fawredd
 gogoneddus i farnu'r byw a'r meirw, gan obei-

thio y cefir hwy yn gwylied ac yn gwaddio pan
dél efe, ac y cânt gyfodi gyd âg ef i fywyd tra-
gywyddol.

Nid ydym yn cymmeryd arnom i wybod yr am-
fer o'i ddyfodiad diweddaf, oblegid *am y dydd a'r*
awr honno ni's gŵyr un dyn daearol ; ond y mae'r
Barnwr ei hun wedi gosod i lawr yn y 'sgrythur-
au ryw nodau ac arwyddion, trwy ba rai y gallwn
fod mor siccre ei fod ef yn agos ac yn sefyll wrth
y drws, a bod yr hâf yn agos, pan y mae'r
Ffigysbren yn deilio. A phan byddom yn gwe-
led yr arwyddion hyn, ein dyledswydd ni yw,
megis gwylwyr ffyddlon eich rhybuddio, fel y
byddoch barod, rhag i'ch HARGLWYDD ddyfod
mewn awr na thybioch am dano, ac ar amfer na's
byddoch yn disgwyl am ei ddyfodiad ef, ag iddo
eich torri chwi ymaith, a gosod eich cyfran gyd
â'r rhagrithwyr, lle bydd wylofain, gruddfan, a
rhingcian dannedd yn oes oesoedd. I'r diben yma
yr wyf fi wedi dewis Testyn ag sy'n gymmwys i
ddeffroi eich ystyriaeth am ail-ddyfodiad IESU
GRIST i'r Farn. Testyndwys a phwysfawr ydyw,
ac sy'n gofyn dal sylw neillduol arno. Fe ddylai
clywed ei ddarllain ef i chwi wneuthur argraph
dwfn ar eich eneidiau, *Bydd barod i gyfarfod â th*
DDUW ! sef y Duw mawr uchel, a derchafedig,
yr ARGLWYDD anfeidrol, gogoneddus, sanc-
taidd, a thragywyddol, yr hwn ar fyrder fydd i
ddyfod yn ei Ogoniant mawr i farnu'r byd. Ac
os braidd y bydd y cyfiawn yn gadwedig yn y dydd
hwanw, pa le yr ymddengys y dyn annuwiol a'r pe-
chadur calon-galed ag anedifeiriol. Ni bydd dim
esgus ganddynt y pryd hynny i roi am eu pechod-
au ; ni fydd gair ganddynt i ddyweud trostynt eu
hunain. A chwedi eu condemnio yn eu cydwy-
bodau

bodau eu hunain, fe orfydd iddynt sefyll yn llawn o euogrwydd a chyd â dychryn arfwydus o flaen brawdle ofnadwy y Duw sanctaidd, i glywed barn o gondemniad tragywyddol yn cael ei chyhoeddi i'w herbyn yr hon ni elwir byth yn ôl. Felly os nad ydych yn meddwl bod hîr dragywyddoldeb o boen a thrueni annioddefol, y peth goreu i chwi i sicrhau eich hunain yn y dydd byrr hwn o'ch bywyd, chwi ddylech ofod i maes mewn prysurdeb, trwy gymmorth Duw, i barottoi gyferbyn a chael dihangfa oddi wrth y fath drueni ofnadwy. Chwi ddylech yn awr ymofyn am rês tu ag at eich gwneuthur *yn barod i gyfarfod â DUW*. Ac am na's gwyddoch pa mor gynted y bydd i chwi gyfarfod ag ef yn y Farn, eich holl waith a'ch gofal chwi a ddylai fod i ymbarottoi ac i fod yn barod, fel pa bryd bynnag y dêl efe, y gellwch fyned i mewn i lawenydd eich HARGLWYDD. Hwn yw'r addysg y bydd i mi dynnu oddi wrth eiriau'r Testyn, *Bydd barod i gyfarfod â'rh DDUIW*.

Oddi yma dysgwn, yn gyntaf, bod ein HARGLWYDD DDUIW a'n Iachawdwr, yr hwn a ddaeth un waith mewn mawr oftyngeiddrwydd i ymweled â ni, yn parottoi i gyfarfod â ni mewn barn. Am hynny ni a ddylem, yn ail, fod yn barod i gyfarfod ag ef. Ac yn drydedd, mi a geisïaf arferyd rhyw annogaethau tu ag at eich perswadio a'ch cynhyrfu i ymofyn am y wir barottoad efangylaidd, fel pa bryd bynnag y dêl ein Iachawdwr, y galloch godi eich pennau gyd â llawenydd, gan wybod bod eich ymwared chwi yn neshau. A bydded i'r yspryd tragywyddol a'r byth fendigedig hwnnw, oddi wrth ba un y rhaid i'r parottoad hyn ddyfod, ein cynhorthwyo ni

a'i rās a'i allu mawr yn y cyfryw fodd, fel y bo
 i'r hyn sy'n cael ei lasaru yng nghylch dyfodiad
 ein Iachawdwr i'r Farn, fod yn foddion i'n han-
 nog ni i ofod i maes i barottoi i gyfarfod ag ef,
Bydd barod i gyfarfod â'th DDUW! yr oedd y
 IESU croeshoeliedig wedi ei wir-uno â'r Duwdod
 tragywyddol, a chweddi ei uno yn y cyfryw fodd
 " megis ag yr oedd yr enaid rhesymmol a'r cnawd
 " yn un dyn, felly yr oedd Duw a dyn yn un
 " CRIST." Fe ddarfu iddo, ar eiddyfodiad cyn-
 taf, ymweled â ni mewn mawr ostryngeidd-
 rwydd, ac yr oedd y Duwdod yn guddiedig
 oddi wrthym tan y gorchudd o gnawd; ond ar
 ei ail ddyfodiad, fe gaiff pob cnawd weled bod y
 IESU yn wir DDUW mewn gwirionedd. Fe gaiff
 pob llygad weled y pryd hynny ogoniant dwy-
 fol y IESU croeshoeliedig; ac fe fydd y sawl, ac
 a'i drywanasant ef un waith ar y groes yn am-
 ser ei ddioddefaint chwerw, neu gwedi hynny
 a'u cabledau a'u hannuwioldeb, eu pechodau
 aflan, a'u trofeddiadau rhyfygus, yn gorfod cyfa-
 ddef yr amser hynny er eu cywilydd a'u gwarad-
 wydd tragywyddol, ei fod ef yn DDUW holl-
 alluog y nefoedd a'r ddaear. O herwydd hyn y
 dylem *fod yn barod i gyfarfod â'n DUW.* Fe a
 ddaeth ar yr amser nodedig i ddioddef tros be-
 chaduriaid, ac ar yr amser nodedig y daw efe i
 farnu'r byd. Mae ei ail ddyfodiad mor siccr o
 ddyfod i ben ac oedd y cyntaf. Fe rhag-fyng-
 wyd yn yr hen Destament, ac a gafodd ei addo yn
 y Newydd, a'r 'sgrythur ni ellir ei thorri. Duw
 a'i datguddiodd ef mewn modd eglur iawn i'r
 Partriarchiaid, fel ag y darfu i *Enoc*, y seithfed o
Adda, brophwydo am dano, gan ddywedyd,
Wle'r ARGLWYDD yn dyfod gyd â myrddiwn o'i
Saint

*Saint, i wneuthur barn yn erbyn pawb, ac i argy-
oeddi yr holl rai annuwiol yn eu plith am eu holl
weithredoedd annuwiol, y rhai yn annuwiol a wnae-
thant, ac am eu holl eiriau caledion y rhai y darfu
i bechaduriaid annuwiol ddywedyd i'w erbyn. Fe
wyddai tād y ffyddloniaid ei fod ef i ddyfod i
wneuthur Barn yn erbyn pawb, am hynny y
mae efe yn llafaru yn hyderus, Oni wna Barnwr
yr holl ddaear gyfiawnder? Yr oedd yr un hyder
sanctaidd gan Job, pan y dywedodd efe eiriau i'r
un ystyr. A Salomon, ac yntef yn brophwyd, a
rag-welodd y gwaith mawr gogoneddus o'i ddy-
fodiad ef i'r Farn; ac mae efe yn ei bortreïadu
yn oleu iawn yn y geiriau hyn, *DUW a ddwg pob
gweithbred i farn, a phob peib dirgel, pa un bynnag
fyddo ai da ai drwg.* Ac mae'r Barnwr ei hun
wedi dywedyd hyn yn bendant, a chwedi rhoi
hanes a phortreïad neillduol o'i ddyfodiad i'r
Farn, ac yng nghylch gwaith mawr y dydd hwn-
nwyn nhri o'r efangylwyr; y mae efe yn galwar-
nom drachefn a thrachefn i fod yn wastad yn ba-
rod am dano. Mae ei Apostolion yn cymmeryd
achlysur, o herwydd bod yr *ARGLWYDD IESU*
mor siccr o ddyfod i'r Farn, ac y bydd yn rhaid
i'r holl fyd i ymddangos yno ger ei fron ef, i ar-
feryd yn fynych yr ofnau hyn o'r *ARGLWYDD* i
berswadio ac i annog dynion i ymofyn am ffydd
ac edifeirwch. Ac y mae un amgylchiad neu
hanes hynod iawn, yr hyn sy'n cadarnhau y
bydd i'r hyn a lafarwyd ddyfod i ben. Pan y mae
ein *HARGLWYDD* yn portreïadu y Farn gy-
ffredinol o'r holl fyd, mae e'n cadarnhau hyn gan
ddywedyd, y deuai efe i farnu ac i gyflawni Barn
drom iawn ar y genedl *Iuddewig*, cyn yr elai y
genhedlaeth honno heibio. Ac fel ag y dywed-
pwyd*

pwyd am dano felly y daeth i ben, ac nid oes un
 gronyn ar na's cyflawnwyd ac a rag-fynegwyd
 yng nghylch dinystr *Jerusalem*, neu yng nghylch
 gwafgaru yr *Iuddewon* ar hyd wyneb y ddaear.
 A ydyw ef gan hynny yn wir i'r ARGLWYDD
 IESU eisioes weithredu fel Barnwr; ac onid â fe
 ymlaen, dybygwch chwi, i orphen ei swydd?
 Mae ef mor siccr a bod yr haul yn y ffurfafen, y
 bydd iddo ef, yr hwn a ddygodd y Farn ag y
 ragddywedodd am dani ar y genedl *Iuddewig*,
 ddyfod drachefn i farnu yr holl ddaear. Fe addaw
 yn ei ogoneddus fawredd ar y dydd olaf. Ac yn
 y cyfamser y mae efe yn rhoi i ni rybuddion tu
 ag at ddihuno bŷd diosal difraw allan o'u cwsg
 ysprydol. Y mae efe yn ymweled â thrigolion
 y ddaear trwy glefydau a chroes ragluniaethau
 tu ag at beri iddynt ddyfsgu cyfiawnder, ac i'w
 deffroi i fod yn *barod i gyfarfod â'u DUW*. Ac yn
 wir mae'n llawn bryd i ni ddeffroi allan o'n cwsg
 a'n hanheimladrwydd. Canys mae arwyddion o
 ail-ddyfodiad Mâb y Dyn i'w gwyled. Ni wyddys
 yn wir pa bryd y bydd y dydd a'r awr honno.
 Ond os edrychwn ni i'r 'sgrythyrau a gweled yno
 beth y mae e'n HARGLWYDD yn ddywedyd a
 fydd o flaen amser ei ddyfodiad ef i'r Farn, rhaid
 i ni fêddwl nad yw ef ddim ym mhell oddi wrth-
 ym, ond y dichon fod yn agos, i.e. yn nês nag yr
 ydym yn meddwl am dano. Fe ddywedodd
 CRIST mewn ffordd o brophwydoliaeth, *fel yr*
oedd dyddiau Noa, felly hefyd y bydd dyfodiad Mâb
y Dyn. Oblegid yr oeddynt yn y dyddiau ym mlaen y
Diluw yn bŷytta ac yn yfed, yn priodi ac yn rhoi i
brïodas, bydy dydd yr aeth Noa i mewn i'r Arch, ac
ni wybuant byd oni ddaeth y Diluw, a'u cymmeryd
hwy oll ymaith (daliwch sylw) felly hefyd y bydd dy-
fodiad

fodiad Mâb y Dyn. Pwy gan hynny ag sy'n bwrw ei lygad ar y bŷd, nad yw yn gweled bod y cyffredinolrwydd o ddynion yn byw yn awr fel y dywedir eu bod cyn y Diluw, yn gaethweision i'w chwantau a'u pleserau. Ond yr arwydd gwaethaf yw y dirywiad mewn crefydd sydd yn ein plith; mae hyn yn beth i'w ofni, ein bod yn addfedu i ddinystr; ac y bydd Duw cyn bo hîr yn symmud ein canhwylbren allan o'i le; canys *pan ddêl Mâb y Dyn*, medd CRIST, *a gaiff efe ffydd ar y ddaear?* Yr hyn sy'n dangos na's bydd ond ychydig iawn o wir a bywiol ffydd ym mhlith trigolion y ddaear, pan ddêl Iesu Grist i'r Farn, a bydd diwedd ar y bŷd yma. Ac yn wir pa mor lleied o wir a bywiol ffydd fydd ysyweitheroedd i'w weled yn awr? Fe ddi-chon dynion ddywedyd bod ffydd ganddynt pan nad oes dim ond rhyfyg. Ond ffydd ag fydd yn gyttunol â gair yr ARGLWYDD yw'r ffydd wirioneddol; sef y ffydd ag fydd yn uno'renaid â'r ARGLWYDD IESU GRIST, sydd yn dyfod â gwir heddwch Duw i'r gydwybod, sydd yn puro'r galon, yn gorchfygu'r bŷd, ac yn gweithio trwy gariad. Dyma'r wir ffydd 'sgrythurol. Oblegid y rhai'n ydynt y ffrwythau a'r effeithiau a berthyn i wir ffydd, os ydyw'r 'sgrythur yn âir Duw. A pha mor lleied o'r ffrwythau hyn sydd i'w gweled ym mhlith crist'nogion, i'e ym mhlith proffeswyr, y rhai sydd yn gwneuthur proffes mwy difrifol o grefydd nag eraill? Y mae hyn yn arwydd gryn oleu o ddyfodiad Mâb Duw i'r Farn, sef y dirywiad mewn crefydd, a'r eisiau o wir ffydd ag fydd yn awr ar y ddaear. Oddi wrth hyn, ac arwyddion eraill, y mae achos i feddwl nad yw dydd yr ARGLWYDD ddim ym
mhell

mhell iawn. Canys CRIST ei hun a ddywed, *pan weloch y Ffi ysbren a'r holl breniau yn deilio yna y dyddoch fod yr baj yn agos; felly hefyd pan weloch yr holl bethau hyn yn dyfod, mae Teyrnas DDUW yn agos.* Canys ni's bydd ef ddim yn hîr cyn y bydd i Fâb y Dyn ddyfod yng nghymylau'r nef, gyd â gallu a gogoniant mawr; a chan ein bod ni yn gwybod y dydd ef yn siccr o ddyfod, ac na's gwyddom pa mor gynted, am hynny daliwch fylw ar eiriau CRIST, *gwyliwch a gweddiwch am na wyddoch na'r dydd na'r awr y daw Mâb y Dyn.* Mae'n HARGLWYDD yn ein gorchymmyn i fod yn wastad ar ein disgwyliad. Pan darfu iddo orphen llyfr y Datguddiad, y mae yn ei gloi â'r geiriau hyn, *yn wir yr wyf yn dyfod ar frys.* Yn wir, medd y Barnwr hollalluog, *yr wyf yn dyfod ar frys i'r Farn.* Ac i hyn y mae'r ffyddloniaid yn ateb, *Amen yn wir, tyred ARGLWYDD IESU.* Da a fyddai i ni, pe baem ni felly yn barod i gyfarfod â'n DUW; fel pan gwelom yr arwyddion o'i ddyfodiad ef, ac yn ei glywed ef yn dywedyd, *yn wir yr wyf yn dyfod ar frys,* i ninnau allel ar fail dda ateb, a dywedyd, *Amen tyred, ARGLWYDD IESU, tyred yn fuan.*

Ac a ydych chiwi gan hynny yn barod, ac nid yn unig yn barod, ond yn gweddiu am ei ddyfodiad ef? A ydych chiwi yn disgwyl am dano mewn ffydd, yn edrych am yr obaith gwynfydedig honno, ac am ymddangosiad gogoneddus y DUW mawr a'n Iachawdwr IESU CRIST? Os ydych yn y cyflwr gwynfydedig yma, yna chwi ellwch lefain allan gyd â llawenydd ar yr ARGLWYDD a dywedyd, "ARGLWYDD, yr ydym ni yn credu du dy addewidion, ac yn gweled yr arwyddion

" o'th.

“ o’th ddyfodiad, am hynny tyred **ARGLWYDD**
 “ **IESU.**” Ond os nad ydych yn y cyflwr gwyn-
 fydedig yma, yna yr âf, yn ail, i ddangos, gan y
 bydd i **GRIST** ddyfod ar fyrder i’r Farn, chwi
 gan hynny a ddylech fod yn barod i gyfarfod â’ch
DUW. Efe a ddaw yn holl allu a gogoniant ei
 Ddauddod gyd â chwmpeni dirifedi o’r Llu ne-
 fol, a cher ei fron ef y cyd-geffglir yr holl gen-
 hedloedd. Rhaid i bob un o honom ymddangos
 ger bron ei Frawdle ef. Rhaid i ni oll gyfarfod
 â’r Duw hollalluog mewn Barn, pan ddêl efe
 i gymmeryd dial ar ei elynion.

Ac oni ddylem ni fod yn barod erbyn y cy-
 farfod osnadwy yma? Ni’s gallwn wrthsefyll y
 Duw hollalluog hwn—Ni’s gallwn ffoi o’i
 wydd, na chelu un meddwl dirgel oddi wrtho. Ac
 onid yw hyn gan hynny er ein helw a’n mantais,
 i fynnu heddwch a chyfeillach â’r Barnwr-holl-
 alluog? Canys pa frenhin, medd ein Iachawdwr
 bendigedig, yn myned i ryfel yn erbyn brenhin arall,
 nid eistedd yn gyntaf, ac ymgynghori a all efe â deng
 mil gyfarfod â’r hwn fydd yn dyfod yn ei erbyn ef ag
 ugain mil. Ac os amgen, tra fyddo efe ym mhell oddi
 wrtho, efe a enbyn gennadwri, ac a ddeisyf ammodau
 heddwch. Pan y mae Brenhin y Brenhinoedd
 yn dyfod yn eich erbyn gwedi ei arfogi â’i holl-
 alluogrwydd, nid oes lle i chwi ddisgwyl bod
 yn ddiogel, ond wrth geisio ammodau heddwch.
 Yr unig beth i chwi i’w wneuthur yw, yn eb-
 rwydd i gwympe i lawr wrth ei draed, gan ym-
 ddarostwng yn isel o’i flaen, a cheisio yn daer
 iddo fod yn heddychlon ac ymgymmodi â chwi
 er mwyn ei Fab IESU **GRIST.** Os cewch hynny,
 yna chwi fyddwch yn ddihangol. Mor gynted
 ag y caffoch heddwch, undeb, a chyfeillach
 â’ch Barnwr, a rhan a hawl yn ei Waed a’
 haeddedi-

haeddedigaethau, a dyfod tan yr amddiffynfa
o'i allu hollalluog ef, yna parod ydych i gyfar-
fod ag ef mewn Barn. gan hynny, am mae
gwaith pennaf y bywyd yma yw ymbarottoi gy-
ferbyn a hyn, ni a ddylem beidio a gorphwys
nes y caffom hawl a lle yn ei gyfeillach ef, ac
arferyd pob moddion i'r diben hynny. Ond pa
fodd y mae i ni gael heddwch ein Barnwr, neu
ymgydd ag ef? Mae pechod wedi ei wneuthur
ef yn elyn i ni, a'r euogrwydd o bechod
yn y gydwybod fydd yn peri bod ei ddyfodiad
ef i Farn mor arfwydus; a hyn y wna i'n cos-
bedigaeth, ag fydd i barhau yn dragywyddol am
bechod, fod yn ofnadwy ac yn annioddefol.
Bydded i bechod gael ei symmud ymaith, a
chwedi'n mae Duw wedi ymheddychu â'r pech-
adur. Bydded i'r enaid gael ei olchi oddiwrth
ei bechod yng ngwaed CRIST, y gydwybod
wedi ei rhyddhau oddi wrth euogrwydd, a grâs
Duw wedi ei blannu yn y galon, yna ni fydd
dim ofn damnedigaeth yn aros. Fefydd y Bar-
nwr ar hynny yn lachawdwr anwyl a thru-
garog, ac nid rhaid i ni ofni dyfod i'w Farn
ef, am i ni eisioes dderbyn o fendithion ei Iech-
awdwr ef.

Mae'r efengyl yn gosod allan ffordd am-
lyg i ddyfod â'r enaid i'r cyflwr gwynfydedig
yma; ac y mae yn gyffredinol yn cael ei ddwyn
i ben yn y modd canlynol. Tra y mae'r pe-
chadur yn farw yn ei enaid, ac yn cysgu yn
ddiofal ac yn esmwyth yn ei bechod a'i gyflwr
nattur, nid yw ef ddim oll yn *barod i gyfarfod â*
DUW. Ond mae'n rhaid i'w enaid gael ei fyw-
hau, ei ddefroi allan o'i gwsg marweidd, ei ddi-
huno i weled ac i adnabod ei drueni a'i berygl;
a than

a than deimlad o hynny gael ei ddarostwng, fel pe bai ef, i'r llwch, tu ag at iddo ddyfod fel cardottyn tlawd teimladwy i ymosyn am drugaredd. Hwn yw'r cam cyntaf tu ag at y parrottoad yma. Mae'r Ysryd Glân yn ei oleuo ef ac yn agoryd llygaid ei enaid i weled pa fodd y mae hi gyd ag ef, sef pa fodd y mae'n sefyll rhwng Duw a'i enaid; ar hynny mae yn gweled ei hun yn bechadur truenus a cholledig. Mae e'n gweled bod Duw yn elyn iddo ef, a'i fod yntef mewn stat o elyniaeth yn erbyn Duw; ac os byth y bydd ef yn gadwedig, rhaid iddo fod er mwyn CRIST yn unig; rhaid iddo fod trwy trugaredd rad yn gyfan-gwbl; canys mae e'n teimlo ei fod ef ynddo ei hunan yn druenus ac yn analluog, gan hynny mae efe, fel ac yr oedd y publican, yr hwn ni fynnai gymmaint a chodi ei olwg tu a'r nef, ond curo ar ei ddwyfron, a dywedyd, *DUW, bydd drugarog wrthyf bechadur!* Mae e'n cael ei wasgu dros amser a'r argyoeddiadau dyfnion hyn; maent hwy yn faich trwm yn gwasgu ar ei yspryd; ac er eu bod hwy yn ofidus i'w dwyn, etto am mae'r drws i fyned i lechydwrizeth ydynt, maent yn fendith fawr, ie yn fendith neillduol, am mae'r ffordd gyffredin ydyw trwy ba un y mae Duw yn dwyn pechaduriaid atto ei hun; canys pa ddyfna, a pha ddwyfa bo'r argyoeddiadau hyn, a pha drymma y maent yn gwasgu, mwya i gyd fydd yr angenrheidrwydd a fydd y pechadur yn weled o gael trugaredd i'w enaid, mwy fwy prysur a fydd efe i'w geisio hyd nes caffo ef. Ac mae ganddo addewid siccr o eiddo CRIST ei hun i'w annog i'w geisio ef, yr hwn a ddywedodd, *Gwyn eu byd y rhai sydd arnynt newyn a syched am gyfiawnder,*

der, canys bwy a ddiwellir. Yn amser da Duw y mae efe yn dyfod i brofi ei hawl yn yr addewid hwn, neu'r gyffelyb; ac y mae Duw yn rhoi iddo law ffydd i'w briodoli a'i gymmhwyso atto ei hun; mae efe yn cael ei wisgo â chyfawnder CRIST, ei galon yn cael ei hadfywio â'i heddwch â'i lawenydd, a chariad Duw yn cael ei dywallt i'w enaid gan yr Yspryd Glân, gan roddi iddo bob llawenydd a thangnefedd gan gredu. Ac mae'r adnabyddiaeth brofiadol o'r cariad yma yn bwrw allan ofn, canys efe a wŷr yn awr mewn gwirionedd bod IESU GRIST ei lachawdwr a'i DDUW ef; ac y mae e'n cael prawf beunyddiol o hono yng nghyfnawid ei fywyd a'i ymarweddiad. Canys mae ei ewyllys yn awr felly wedi ei gyfnewid, fel ag mae e'n caru ac yn ymhyfrydu i wneuthur ewyllys Duw; ac y mae e'n cael grâs a nerth i redeg ffordd ei orchymmynion, ymha rai y ceir ef yn gwylied ac yn gweddio, pan ddêl ei ARGLWYDD; am hynny a fydd yn wastad yn barod i fyned allan i gyfarfod ag ef.

Fel hyn y mae'r efengyl yn ein gwneuthur ni yn *barod i gyfarfod â'n DUW*. Mae hi yn gyn-taf yn ein argyoeddi o'n cyflwr pechadurus, ymha un yr ydym mewn gelyniaeth â Duw, ac o herwydd hynny nad ydym yn *barod i gyfarfod ag ef*; a chwedi hynny yn dangos i ni ein bod wedi ein cymmodi ag ef trwy GRIST, ac yr ydym yn cael tyftiolaeth o hynny yn y dyn oddi mewn trwy'r Yspryd Glân, sef *Yspryd DUW i gyd-dyftiolaethu â'n bysprit ni ein bod ni yn blant i DDUW*; ac y mae gennym y dyftiolaeth oddi allan o'n bywyd a'n ymarweddiad, trwy ein bod ni yn cael nerth i fyw yn ôl rheol gorchymmynion Duw. A
chwedi'n

chwedi'n ni's gallwn ammau ein hawl yn y Barnwr, canys y mae efe wedi golchi ymaith ein pechodau yn ei waed ei hun, a chwedi ein gwifgo â'i gyfiawnder perffaith holl ddigonol. Ac am iddo ein hachub ni fel hyn oddi wrth ein pechodau, yr ydym o herwydd hynny wedi ein hachub oddi wrth ofn Barn. A pha ham yn awr y dylem ofni? Ac ofn peth a ddichon fod arnom? Ein Iachawdwr ydyw ein Barnwr ni. Mae ei fywyd, ei farwolaeth, ei ddioddefiadau, ei haeddedigaethau, ei gyfryngdod, ei rās, a'i hollalluogrwydd o'n plaid ac yn amddiffynfa i ni. Pan ddêl efe i'r Farn, fe ddaw yn ei ogoniant i'n cymmeryd ni gyd âg ef i'r nef, ac i'n gwneuthur ni yn gyfranogion o'i lawenydd tragywyddol. Happus, i'e happus yn dragywydd yw y sawl sydd fel hyn yn *barod i gyfarfod â'u DUW*.

Ond a ydych chwi felly yn barod? A ydyw eich lampau chwi felly wedi eu trwsio, a'ch lwynau wedi eu gwregysu? A ydych chwi wedi cael rhan a hawl yng NGRIST, wedi ei ddiogelu ef i fod o'ch plaid? A ydyw'r Barnwr yn gyfaill i chwi, neu a ydych chwi wedi ymgymmodi ag ef yn modd rhag-ddywededig? Fel pa bryd bynnag y dêl efe, parod y'ch i gyfarfod ag ef. Mae tragywyddoldeb o happusrwydd neu o drueni yn sefyll ar eich bod chwi fel hyn yn barod. Ac yr wyf yn gobeithio y bydd i beth o'r fath bwys a chanlyniad cymmaint beri i chwi fod yn ystyriol, ac i ddal sylw neillduol ar yr hyn y geisias ddywedyd a'r y trydydd ar peth olaf, sef cymmhwysu yr hyn a ddywedpwyd, megis annogaeth ddwys i'ch cynhyrfu chwi i fod yn wastad yn *barod i gyfarfod â DUW*.

Yr ydych gwedi clywed yr hanes am y Barnwr, pwy yw efe; sef y Duw goruchel a dyrchafedig, yr hwn sydd yn preswyllo tragywyddoldeb: ARGWLWYDD y lluoedd yw ei enw. Y creawdwr hollalluog o bob peth gweledig ac anweledig. Pan llafarodd efe y gair, hwy a grewyd; fe a orchymmynodd, a hwy a safasant. Ei ragluniaeth sydd yn llywodraethu ar yr holl ddaear, ac efe sy'n cynnal pob peth trwy air ei nerth. Ac mae'r Duw mawr tragywyddol, anfeidrol, hollalluog hwn wedi ordeinio diwrnod yn yr hwn y barna efe y byd, pan ddêl efe gyd â'i angylion sanctaidd mewn tân ffamillyd, i gymmeryd dial ar y sawl sydd heb adnabod Duw, ac heb ufuddhau i esengyl ein Iachawdwr IESU GRIST, pa rai a gospir gyd â dinystr tragywyddol oddi wrth bresennoldeb yr ARGWLWYDD, ac oddi wrth ogoniant ei allu ef. Dyma i chwi fawredd gogoneddus y Barnwr! Ond a ydych chwi yn barod i gyfarfod ag ef? A fyddai dim arswyd yn eich meddyliau, pe bai efe yn dyfod y nôs heno i'r Farn? Pe baech chwi y fuanud yma yn clywed Udcorn y Duw mawr yn galw ar ei greaduriaid i ddyfod i'r Farn, a chael gweled o honoch ARGWLWYDD y nefoedd a'r ddaear yn dyfod gyd â miloedd o'i angylion a'i seintiau; O ystyriwch pa fodd y byddai gyd â chwi? Pa effaith y wnai yr ystyriaeth neu'r olwg o hyn ar eich calonau? Ystyriwch pa un a allwch chwi sefyll gyd â hyder ger ei fron? E-drychwch yn llym ac yn fanol i mewn i'ch calonau, a phwyfchwch ac ystyriwch a ydych chwi yr awr bon yn y fath gyflwr ymha un y dymunech ymddangos ger bron brawdle CRIST? Ddwch y peth yn ddwys ac i dre' at eich cydwybodau;

bodau ; beth pe bai'r Barnwr yn dyfod yr awr
han, y funud yma, gofyned pob un yn neillduol
 iddo ei hun, " A ydwyf fi yn *barod i gyfarfod â*
DUW?" Os ydych yn barod, gwyn eich byd
 chwi. Ond os nad ydych, truenus ydych, a thru-
 enus a fyddwch i bob tragywyddoldeb, oni ellir
 eich preswadio i fynnu rhan a hawl yn y Bar-
 nwr. A hyn a geisias ei wneuthur gan ddal sylw
 ar rai pethau angenrheidiol, a chymmwyso'r
 ystyr i'r sawl y mae'n perthyn.

Yn gyntaf, i'r rhai nad vdynt o'u calon ac
 mewn gwirionedd yng ngwraidd eu hysprydoedd
 yn credu bod Barn i ddyfod, neu sy'n byw fel
 pe na baent yn ei gredu ef. Paganïaid di-dduw
 yw y rhai hyn, er eu bod hwy yn galw eu hunain
 yn grist'nogion ; gelynion i'r *Jehovah* mawr ydynt
 ac i'w GRIST ef, y rhai mewn effaith sy'n gwadu
 gallu ac awdurdod Duw, ac yn meddwl eu bod
 hwy allan o'i gyrrhaeddiad ef. Mi a ddymunwn
 na byddai neb o'r rhai, sydd yma yn bresennol,
 o'r fath feddwl annuwiol. Ond y mae'n rhy am-
 lwg bod gormod o'r cyfryw yn bod ; ac mae'n
 oleu i'w weled yn eu bywyd a'u hymarweddiad,
 y rhai sy'n byw fel pe na bai un bŷd ar ôl hwn,
 fel pe na bai y fath beth a nef ac uffern ar ol hyn,
 ie fel pe na bai Duw byth ar feder eu galw i'n
 Farn ac i gyfrif am eu ffyrdd a'u gweithredoedd.
 Dyma yw ystyr y bywydau llygredig y maent
 yn byw. A dywedant a fynnont, eu bod hwy
 yn credu bydd dydd o Farn, ac y barna Duw y
 bŷd, ond yr wyf fi yn dywedyd, nad y'nt yn ei
 gredu ef yn eu calonau, onid é se fyddai yn
 amhosibl iddynt fyw y fath fywyd annuwiol
 ac y maent yn awr yn byw. Paganïaid ydynt,
 er iddynt gael eu bedyddio i enw CRIST. Maent

hwy yn byw heb Dduw yn y bŷd, hynny yw, heb ei ofn ef oflaen eu llygaid, heb ddim gofal oll am eu cyflwr tragywyddol fydd i ddyfod. A pheth a ellid wneuthur dros y fath elynion i Dduw, a gelynion o'r mwyaf iddynt eu hunain, ond galaru uwch eu pennau, er eu bod hwy yn ysmala ac yn llawen, a gweddio trostynt gan nad ydynt yn gweddio drostynt eu hunain. Ac o na bai i'r Ysryd tragywyddol agoryd llygaid eu heneidiau i weled y cyflwr truenus y maent ynddo, ac i adnabod mewn pryd y pethau a berthyn i'w heddwch, cyn y byddo yn rhy ddiweddar! Ac os na chredant yn awr yr hyn y mae Duw wedi ei lasaru yng nghylch ei ddyfodiad ef i'r Farn, mae'r dydd yn dyfod ymha un y gwneir iddynt ei gredu ef. Fe wna ei ymddangosiad ef yn y cymmylau i'w calonau ei gredu, ac yn ofer y ceisiant gan y mynyddoedd a'r creigiau i'w cuddio, neu i gwympo arnynt. Fe fydd i sawredd y Duw goruchel, y Barnwr hollalluog drywanu eu calonau, a'u llanw ag arswyd ac echrys. A phan y gelwir hwy oflaen ei frawdle i roddi cyfrif am eu bywyd annuwiol a'u gweithredoedd pechadurus, yno y safant yn euog o'i flaen ef, a changrynu a glywant y Farn ofnadwy honno o gondemniad yn cael ei chyhoeddi i'w herbyn gan y Barnwr cyfiawn, sef *Ewch oddi wrthyf, rai melldigedig, i'r tân tragywyddol, yr hwn a barottowyd i ddiabol ac i'w angylion.* Ac, o na bai yr ystyriaeth am yr ymddangosiad hwn oflaen y Barnwr mawr yn cael effaith ddwys a soddi yn ddwfn i mewn i galonau y cyfryw ddynion yn awr, fel y byddo yn foddion i'w gyrru i newid eu meddyliau, a cheisio am drugaredd tra mae i'w chael.

Ac onid yw y rhan fwyaf o ddynion ysywae-theroedd yn ddiofal ac yn esgeulus yn y peth yma? Mae dynion, gan mwya, er ei bod hwy yn dyweud eu bod yn credu gair Duw, ac y bydd Barn a thragywyddoldeb, etto yn byw i'r bŷd hwn yn unig, heb feddwl oll yn iawn am y nesa. Plefer neu elw yw'r pethau pennaf y maent yn gofalu yn eu cylch ac yn ymofyn ar eu hol; a hyn yw eu gwynfyd, os cânt ond digon o aur ac arian a phethau darfodedig y bŷd hwn, neu eu llewnidid o ddifyrrwch cnawdol a phleserau gweigion, dyna eu holl amcan ac awydd eu calonnau. Dyma'r ffordd y mae holl serch dynion y bŷd yma yn rhedeg; a thra y maent fel hyn, maent yn byw yn ddiofal ac yn esmwyth yn eu pechodau, nid ydynt yn gofalu am y pethau a berthyn i dragywyddoldeb. Mae eu calonnau hwy yn glynu wrth ryw bethau eraill heb law gofalu i fod yn *barod i gyfarfod â DUW*. Eu hawydd hwy at y bŷd hwn yw y rhwystr mwya i'w cadw hwy rhag ymbarottoi; ac o herwydd hyn fe'n gwaherddir i beidio a *charu y bŷd na'r pethau sydd yn bŷd; canys o châr neb y bŷd, nid yw cariad y Tâd ynddo ef*. Ac os nad yw cariad Duw ynom, yna ni's gallwn fod yn *barod i gyfarfod ag ef* mewn Barn. Ystyriwch hyn chwy-chwi oll, y rhai ydych yn llafaru heddwch i'ch eneidiau, tra b'och yn byw yn ysmala ac yn rhyfgyus yn eich pechodau. Gwirionedd ficer iawn yw, y byddi Duw eich galw chwi i ymddangos ossaen ei frawdle; ac os byw a marw a fyddwch yn eich pechodau, ni ellwch ddiange rhag cael eich cospi am danynt. Ni's gwyddoch na's byddi'r Barnwr alw am danoch y nôs heno i ymddangos ger ei fron, ac os amharod ydych,

ydych, ac nid ydych yn gofalu am dano, yr ydych yn pechu ymlaen, â brawdle CRIST oflaen eich llygaid; oflaen pa un mae'n bosibl y gwneir i chwi i ymddangos cyn y gorphenoch y weithred bechadurus nefaf. Beth a ellid feddwl am y ffyrdd rhyfeddol hyn ac ydych yn cymmeryd i fynu â hwy? yn ddiammau ni ddichon dynion yn eu iawn bwyll a'u synhwyrâu yn eu cylch weithredu mor ynfyd. Mae yn wrthwyneb i reswm. Canys pe bai, ië'r dynion hyn, ar ofod i maes i gymmeryd taith o ddau neu dri chant o filldiroedd, hwy addarparent yn fwy am dano nag y maent am dragywyddoldeb. Mae e'n groes i'w helw a'u mantais eu hunain. Canys pwy ddyn deallus a gymmerai i fynu â rhyw fwynhâd coeg bresennol mewn pechod gyferbyn a cholli happusrwydd tragywyddol am ei gael ef? Mae ef yn erbyn pob doethineb a synwyr cyffredin i ddewis pechod oflaen grâs, ac uffern oflaen y nefoedd. Mae'r neb sy'n gweithredu felly yn ymwrthod yn lân â chrefydd, gwaith pa un yw parottoi yr enaid i gyfarfod â DUW. A oes neb o honoch chwi yn y cyflwr diofal esgeulus yma? A ydych chwi yn gweithredu yn groes i reswm, a'ch hunan-elw, yn groes i synwyr cyffredin ac i grefydd? Fel hyn y mae ef gyd â chwi os daw y Barnwr ar eich gwartha mewn awr nad ydych yn disgwyl am dano. Ac fe all ddyfod a'ch cael chwi yn amharod fel ac yr y'ch y pryd presennol. Ni ellwch addo awr na munud i'ch hunain. Mae eisei hun yn hyspyfu hyn i chwi yn ei air, tu ag at eich deffroi chwi. Ac o na baech wedi eich deffroi i weled eich perygl. Onid oedd y rhei'ny, sydd wedi myned eisioes o'ch blaen
chwi

chwi i dragywyddoldeb o drueni, ac fydd yr awr
 hon yn utfern, yn meddwl eu bod hwy mor
 ddiogel ac yr y'ch chwi yn awr? Nid oeddynt
 yn disgwyl marw mor gynted; nid oeddynt yn
 meddwl y gorfyddai arnynt ymddangos mor fu-
 an oslaen brawdle CRIST. Ond se ddaeth angau
 ar eu traws, ac a'u cippiodd ymaith, tra yr
 oeddynt yn llafaru heddwch iddynt eu hunain,
 hwy gawfant eu galw allan o'r byd. Yr oedd
 rhai, yn ddigon tebygol, yn meddwl y caent
 gasglu hyn a hyn o gyfoeth y byd yn 'chwaneg
 nag oedd ganddynt eisioes; a'r rhai'n a aethant
 i'r Farn â'u calonau yn llawn o gariad ac awydd
 at bethau'r byd hwn. Yr oedd eraill, fefy dyn-
 ion ieuangc, yn porthi eu dychymmygion cnawd-
 ol â'r obaith o gael llawer o flynyddoedd ychwa-
 neg i'w treulio mewn plefer, a gwagedd, a difyr-
 rwch cnawdol; a hwynt hwy a yrrwyd ymaith i
 ymddangos oslaen y Duw sanctaidd â'u heneidi-
 au yn llawn o gariad at bleserau a maswedd, ac
 o gasineb at Dduw a'i ffyrdd. Mae'n aethus i
 feddwl pa fodd mae dynion y fath elynion iddynt
 eu hunain; pa fodd y maent yn parhau i fyned
 yn eu blaen yn eu pechodau, nes y b'ont yn cael
 eu torri ymaith yn eu pechodau, a'u danfon i
 uffern a dinystr tragywyddol. Beth pe bai angau
 yndyfod yn yr un modd ar eich traws chwi? Ni's
 gwyddoch pa mor gynted y daw ef, se ddichon
 fod y funud nesaf. Ac y mae i'w ofni, nad oes
 ond ymbell un yn barod i ymddangos oslaen
 Duw. A pheth pe baech yn cael eich cymme-
 yd ymaith yn amharod, a myned i'r byd tragy-
 wyddol heb edifeirwch yn eich calon am eich
 pechod, heb un dystiolaeth ei fod ef wedi ei
 addeu, ac heb gymmodi â Duw? Beth a fy-
 ddai'r

ddai'r canlyniad ? Ond yn uffern y codwch eich golwg. Dyma'r gwirionedd. Mae eraill o'ch blaen chwi wedi ei gael ef felly. Yr ydym yn cael hanes yn yr efengyl am y gwr goludog, iddo godi ei olwg yn uffern. A phawb ag fy'n byw ac yn marw fel yntef a feddiannant yr un peth, sef fe gaiff y sawl, fy'n byw ac yn marw yn eu pechodau, fyned i drueni tragywyddol, i wylfain, gruddfan, a rhingcian dannedd.

Ac yr ydych chi yn y dyddiau hyn yn fwy diesgus na llaweroedd ac a fuant o'ch blaen chwi. Mae mwy o oleuni yn awr yn y byd nag oedd yn y dyddiau gynt ; yr ydys yn gwaflu yn fwy taer ar ddynion yng nghylch matter eu heneidiau, ac yr ydys yn dyweud mwy wrthynt am eu perygl. Nid yw'r efengyl ddim yn cael ei phregethu yn ei phurdeb mewn llawer o fan-naufel ac yr ydys yn ein gwlad ni ; mae un peth gan hynny yn gorwedd wrth eich drysau chwi nad yw yn gorwedd wrth ddrysau pawb, yr hyn sydd yn eich gwneud chwi i fod mewn gwaeth cyflwr nag eraill, sef eich bod chwi yn pechu yn erbyn mwy o oleuni. Mae Duw yn danfon ei weinidogion i erfyn arnoch ac i ymrwymu â chwi, i bregethu yn daer i chwi, ac i ymhwedd arnoch i ofalu am yr un peth angenrheidiol ; ond yry'ch chi yn gweithredu yn groes i'w gynghorion ; yr y'ch chi yn parhau i bechu, er y byddys yn galw yn daer arnoch yn enw CRIST i droi a byw. Mae'r Yspryd Glân yn ymryson â chwi, ond yr y'ch chi yn gwrth-sefyll ei ymrystoriadau ef, yn ei flino ac yn ei erlid ymaith. Mae'r 'sgrythurau gennych, ymha rai y gellwch weled eich perygl, ond nid y'nt yn cael eu heffaith priodol arnoch. Ac os na chaiff yr holl

annogaethau hyn eu heffeithiau priodol arnoch, byddwch ficer y bydd i'ch euogrwydd amlhau yn gyfattebol i'r manteision yr ydych yn eu cael oddi ar eraill. A pha fwya o achos y roes ef i chwi i fod yn *barod i gyfarfod â DUW*, trymma i gyd â fydd eich damnedigaeth, os pan ddél efe, y casso efe chwi yn amharod. Duw a wnél i chwi ystyriaid y pethau hyn yn iawn, ac yspryd yr ARGLWYDD a'ch cynhyrfo i ymbarottoi erbyn dyfodiad ein Duw a'n Iachawdwr hollalluog.

Ac od oes dim chwant arnoch am gael y parrottoad yma, mae un annogaeth arall ac ddylai gael effaith neillduol arnoch, sef bod rhai (i DDUW y bo'r diolch!) wedi cael y parrottoad yma, y rhai sy wedi cael heddwch a chyfeillaeth eu Barnwr. Mae'n rhaid i hyn fod : rhaid bod gan DDUW bobl ar y ddaear, onidê ni safai'r ddaear ddim mewn bod. *Oni bai i Dduw adael i ni ychydig weddill, fel Sodoma y buasem, a chyffelyb a fuasem i Gomorrah.* Er mwyn ei bobly mae Duw yn gadael i'r ddaear sefyll mewn bod.

Ac mae'r rhai'n trwy râs yn *barod i gyfarfod â'u DUW*. Y tangnefedd i'r llawenydd tufewnol sy ganddynt yn eu heneidiau, ac sy'n tarddu oddi wrth y profiad a'r adnabyddiaeth o gariad Duw yng NGHRIST IESU tu ag attynt, sydd yn cynnal eu hysprydoedd, ac yn peri iddynt edrych yn hyderus yn wyneb angau. Hwyl a wyddant mae efe yw eu Duw hwyl, a bod undeb rhwng CRIST a'u heneidiau, am hynny mae eu calonau hwyl wedi eu sefydlu, gan ymddiried yn yr ARGLWYDD. Duw yw eu cyfaill, ac y maent yn cael eu cadw gan ei allu ef trwy ffydd i Iechydwriaeth. Mewn bywyd ac mewn angau, maent yn gallu bwrw eu pwys arno ef. Mae

gair

gair yr ARGLWYDD yn tyftiolaethu bod y gwir grist'nogion yn y cyflwr happus yma; canys mae efe wedi addo hyn i'w bobl, a ffyddlon yw efe.

A ydych chiwi yn credu hyn? Os ydych, pa effaith mae'n gael arnoch? A oes dim chwant, dim hiraeth arnoch am fod mor ddiogel ac mor happus a'r rhai hyn? A ydyw eich eneidiau chiwi yn dymuno i chwithau hefyd fod tan noddod y Duw hollalluog, a deued y fynno ar eich traws; a phan bo eraill yn cael eu gyrru ymaith i ddist-ryw, y gellwch chiwi godi eich pennau gyd â gorfoledd a llawenydd, gan wybod yn siccr bod eich ymwarded yn nefâu.

Gofodwch yr holl ystyriaethau hyn at eich calonnau, a Duw a'u hargrapho hwy yno. Mae Duw yn parottoi i gyfarfod â chiwi mewn Barn, ac mae tragywyddoldeb yn dibennu ar eich bod chiwi yn barod i gyfarfod ag yntef. Nid oes dim amser gennych i'w golli. Fe ddichon ddyfod y nôs heno, a chwithau heb fod yn barod. O! beth a ddaw o honoch chiwi! Beth a fydd eich cyflwr, os efe a'ch caiff chiwi felly? Am hynny od oes y cariad lleiaf gennych at eich eneidiau, ffowch atto yn ddiwed am drugaredd. Ewch yn awr at orfeddfaingc ei rās, a llefwch yn daer am drugaredd, rhag ofn i chiwi gael eich galw i'r Farn a'ch pechod heb ei faddau. Pwy a wyr na thrugarhâ'r Barnwr wrthych. O pledi-wch gan hynny agef, a byddwch daer nes y de-lo efe ac ymheddychu â chiwi. Cofiwch ef am ei gariad at bechaduriaid, dywedwch wrtho am ei ehwysgwaedlyd, ei groes, a'i ddioddefaint chwe-rw, y gwawd, y gwatwar, a'r ffangellau creu-lon a ddioddefodd efe tros bechaduriaid. Goso-dwch

dwch y rhai'n ger ei fron, a byddwch ffeer bod eariad yn ei galon dyner ef tu ag ateneidiau dynion, gan iddo waedu hyd angau tros eu iechyd-wriaeth hwy. Gweddiwch a llefwch arno nes y profoch ei fod ef yn Dduw'r heddwch i chwi. Na ymfoddlonwch nes y caffoch brofiad o'i gariad maddeuol, a chael eich llanw felly â'i Ras fel y *byddoch barod i gyfarfod â'ch DUW*. Calonnau a gaffoch i ymofyn ac i fynnu hawl yn y Barnwr, fe ddaw i'r Farn, a hynny ar frŷs. O! am Yspryd Duw i'n cymhwyso ni i gyd i gyfarfod ag ef. Beth, pe bai efe yn dyfod y nôs heno, pa fodd y cai efe chwi? A ydych chwi oll yn barod? A ydyw pob un o honoch yn gymmwys i farw? A ydyw eich lampau chwi wedi eu trwsio, a chwi-thau yn barod i gyfarfod â'r Priod-fâb, fel os bydd gwaedd ar hanner nôs, *Wele, mae'r Priod-fâb yn dyfod*, parod y byddoch i fyned i mewngyd ag ef i'r briodas. Beth, pe bai angau disymmwyth yn dyfod ar eich gwartha, a fyddai efe yn roesawgar? Meddyliwch pa beth ofnadwy ydyw i chwi fyned i'r bŷd trag'wyddol y nôs heno, lle y bydd eich cyflwr chwi yn anghyfnawidiol trosbyth. Gan hynny nyni addylem ymofyn am râs i fod yn barod am drag'wyddoldeb. Canys os marw a wnewch chwi yn amharod, mae'r cwbl wedi ei golli. Ufferna'i phoenau fydd eich rhan drag'wyddol. Ac os nad ydych yn caru trueni, ceiswch yn awr gan Dduw ddangos i chwi eich trueni, a'ch gwaredu oddi wrtho. Mae drws trugaredd etto yn agored. Duw a'ch nertho i wasgu yn y blaen gyd â thrais duwiol, nes y derbynioch râs i fod yn barod i gyfarfod â *DUW*. Yr hyn Duw a'i canniattâo er mwyn *IESU GRIST, Amen.*

P R E G E T H, II.

EPH. v. 14.

—*Deffro di yr hwn wyt yn cyfgu, a chyfod oddi wrth y Meirw; a CHRIST a oleua i ti.*

R T H draethu ar y geiriau hyn, trwy
 W gymmorth Duw. myfi, yn gyntaf, a
 bortreiadaf y rhai a ddywedir am da-
 nynt eu bod hwy yn cyfgu. Yn ail,
 myfi a wasgaf y cyngor hwn at gydwybodau y
 cyfryw, *deffro di yr hwn wyt yn cyfgu, a chyfod oddi
 wrth y meirw.* Ac yn drydydd, mi a egluraf yr a-
 ddewid a wnelir i'r sawl sy'n deffroi ac yn cyfodi,
 a CHRIST a oleua i ti.

Ac yn gyntaf, am y sawl sy'n cyfgu, wrth ba
 rai y dywedir yma. Wrth gyfgu y mae i ni dde-
 all cyflwr naturiol dyn: sef y trwm-gwsg hwn-
 nwo'renaid, i ba un y taflodd pechod *Adda* bawb,
 ac sy'n tarddu o'i lwynau ef; yr hurtrwydd,
 swrthni, a'r anheimlad hwnnw o'i wir gyflwr,
 mha un y genir pob dyn i'r byd, ac y mae yn pa-
 rhau nes y dihuner ef gan lais Duw.

Yn awr, mae'r rhai sy'n cyfgu, yn cyfgu yn y
 nôs. Cyflwr natur, yw cyflwr o'r tywyllwch ei-
 thaf; cyflwr, ym mha un y mae *tywyllwch yn cu-
 ddio'r ddaear, a thywyllwch dudew y bobl.* Y pe-
 chadur truan cysgadur, er cymmaint a fyddo ei
 wybodaeth ef mewn pethau eraill, nid yw'n gwy-
 bod dim am dano ei hun: yn y peth yma, *nid yw*
yn

yn gwybod dim fel y dylai wybod. Nid yw e'n gwybod mae yspryd syrthiedig ydyw ef, unig waith pa un yn y bŷd yma yw cael ei adgyweirio o'i gwmp, ac ail-ennill delw Duw yn yr hwn y crewyd ef ar y cyntaf. Nid yw e'n gweled *dim angenrheidrwydd* am yr *un peth angenrheidiol*, sef y cyfnewidiad tu fewnol cyffredinol hwnnw, yr adenedigaeth oddi uchod, yr hwn yw dechreuad o'r hollol adnewyddiad hwnnw; sef sancteiddiad yr yspryd, enaid, a chorff; *heb ba un ni chaiff neb weled yr ARGLWYDD.*

Er ei fod ef fel hyn yn ddrwg iawn ei hwyl, etto mae e'n tybied ei fod yn holl-iach: wedi ei rwymo yn gaeth mewn haiarn a thrueni, mae e'n breuddwydio ei fod e'n happus ac yn rhydd. Mae e'n dywedyd, tangnefedd, tangnefedd, tra mae'r diawl, megis *gwr cryf arfog*, mewn llwyr feddiant o'i enaid ef. Mae efe yn cysgu byth, ac yn gorphwys, er bod uffern oddi tanodd yn bryso i'w gyfarfod, a'r pwll o ba un nad oes byth ddychwelyd, wedi agor ei safn i'w lyngcu ef; y mae tân wedi ennyn o'i amgylch, er nad yw yn gwybod; ie, y mae yn ei losgi ef, er hynny nid yw yn ei deimlo.

Wrth un ac sy'n cysgu mae i ni, gan hynny, ddeall (ac o na bai i Duw beri i bob un o honom ei ddeall!) pechadur yn boddloni yn ei bechodau; yn foddlon i aros yn ei gyflwr cwmpiedig, i fyw ac i farw heb ddwl Duw: Un ac sy'n anwybodus o'i glefyd, a'r unig feddyginiaeth oddi wrtho. Un, na chafodd etto mo'i rybuddio, neu na ddaliodd sylw ar lais Duw yn ei rybuddio i *ffoi oddi wrth y llid a fydd*. Un yw, ac fydd etto heb weled ei fod mewn perygl o dân uffern, ac ni waeddodd allan yng nghysfyngder

ei enaid, *Beth a wnaf i fod yn gadwedig?* Os nad yw y cysgadur hwn yn bechadur cyhoedd, mwya trwm fynychaf yw ei gwsf ef, pa un a'i fod ef o'r yspryd *Laodiceaidd* hwnnw, *nid yn oer nac yn frwd*; ond yn broffeswr llonydd, claiar a diniwaid, o'r un grefydd a'i deidiau; neu yntau yn wresog, ac yn ôl y *sect fanylaf o'n crefydd ni yn Pharisead*; hynny yw, yn un ac sy'n cyfiawnhau ei hun, yn ôl hanes yr ysgrythur; un ac sy'n llafurio i osod i fynu ei gyfiawnder ei hun, megis sylfaen o'i dderbyniad gyd â Duw.

Hwn yw efe, ac sydd ganddo rith duwioldeb, ond yn gwadu ei grym hi; i.e., ac yn debygol yn ei gwawdio, pa le bynnag y byddo, fel twyll ac ynfydrwydd. Yn y cyfamser, mae'r twyllwr truan yn diolch i Dduw, *nad yw efe fel dynion eraill*; yn odinebwr, yn anghyfiawn, yn gribddeiliwr; nag e, nid yw efe yn gwneuthur cam â neb. Mae efe yn ymryddio ddwy waith yn yr wythnos, yn arferyd holl foddion grâs, ac yn wastad yn yr eglwys a'r sacrament; i.e., mae e'n degemmu yr hyn oll ac y feddo, yn gwneuthur pob daioni ac a allo: yn ôl cyfiawnder y ddeddf mae efe yn ddiargyoedd; nid oes dim eisiau yn ei dduwioldeb, ond ei grym; dim yn ei grefydd, ond yr yspryd: dim yn ei broffes o grist'nogaeth, ond y gwirionedd a'r bywyd o honi.

Ond, oni wyddoch chwi, er maint yw bri y cyfryw gristion ymhlith dynion, er hynny ffaidd ydyw yng ngolwg Duw, ac etifedd i bob gwae, a fygwthiodd Mâb Duw ddoe, heddyw, ac yn dragywydd yn erbyn yr *Sgrifenyddion* a'r *Phariseaid*, *Rhagritbwyr?* Efe a lanhaodd y tu allan i'r cwppan a'r ddyfgl, ond o'r tu fewn mae'n llawn o bob aflendid. Mae clefyd niweidiol etto yn gly-

nu wrtho fel y mae o'r tu fewn yn llawn drygioni. Cymmwys y mae'n HARGLWYDD yn cyffelybu y cyfryw un i fêdd wedi ei wynnu, yr hwn ymddengys yn dêg oddi allan; ond oddi mewn sy'n llawn o esgyrn y meirw, a phob aflendid. Bellach yn wir nid esgyrn fychion ydynt; giau a chig a ddaeth arnynt, a'r croen a'i gwisgoedd hefyd oddi uchod: Ond nid oes anadl o'u mewn, dim o Yspryd y Duw byw yn trigo ynddynt. Ac od oes neb heb Yspryd CRIST ganddo, nid yw bwnnw yn ciddo ef. Eiddo CRIST ydych, os yw Yspryd Duw yn trigo ynoch. Os nid yw, Duw a'wyr eich bod yn trigo ym marwolaeth, hyd yr awr hon.

Dyma nôd arall o'r cysgadur a fonir am dano yn y Testyn, fef, ei fod ef yn aros ym marwolaeth, er nad yw yn ei wybod. Mae efe yn farw i Dduw, yn farw mewn camweddau a phecho-dau. Canys, *Syniad y cnawd marwolaeth yw.* Fel y mae yn 'sgrifenedig, *megis trwy un dyn y daeth pechod i'r byd a marwolaeth trwy bechod; ac felly yr aeth marwolaeth ar bawb; nid marwolaeth dymhorol yn unig, ond marwolaeth ysprydol a thragwyddol.* Yn y dydd y bwyttei (meddai Duw wrth Adda) y byddi farw. Nid yn gorphorol (oddi eithr fel y daeth yn farwol) ond yn ysprydol: Tydi a golli fywyd dy enaid: Tydi a fyddi farw i Dduw; cei dy ysgaru oddi wrtho ef, dy hanfodol fywyd a'th ddedwyddwch.

Dyma fel y dattodwyd ar y cyntaf yr undeb bywiol o'n heneidiau ni â Duw: Yn gymmaint ac yng nghanol ein bywyd naturiol yr ydym ni yn awr mewn angau ysprydol. Ac yma yr arhoswn hyd nes delo yr ail Adda yn Yspryd i'n bywhau ni, nes cyfodo efe y meirw mewn

pechod, mewn pleserau, cyfoeth, neu anrhyddedd. Ond cyn y dichon un enaid marw fywhau, fe glyw, ac a wrendu ar lais Mâb Duw : Mae'n dyfod i adnabod a theimlo ei gyflwr colledig, ac yn derbyn barn marwolaeth ynddo ei hun. Fe w'yr ei fod yn farw tra mae efe yn fyw, yn farw i Dduw a'r pethau sydd o Dduw ; am nad oes ganddo ddim yn rhagor o allu i gyflawni gweithredoedd cristion byw, mwy nag y sydd gan gorph marw i gyflawni gorchwylion dyn byw. A diammau yw, nad all dyn anianol, sy'n farw mewn pechod, farnu rhwng daioni a drygioni ysprydol. Llygaid sydd ganddo, ond nid yw yn gweled, clustiau sydd ganddo, ac nid yw yn clywed. Nid yw'n profi nag yn gweled mor ddaionus yw'r ARGLWYDD. Ni welodd Dduw un amfer, ac ni chlywodd ei lais, ac ni theimlodd air y bywyd. Yn ofer y tywalltir enw'r Iesu fel olew, a'i holl wisgoedd yn arogl fel *Myrr*, *Aloes*, a *Chassia*. Nid all yr enaid cysglyd ddirnad gwrth-ddrychau nefol. Mae ei galon galed yn ddi-deimlad, ac nid yw yn deall dim o'r pethau yma.

Yn ganlynol, gan nad oes ganddo synhwyrâu ysprydol, na gwybodaeth am bethau ysprydol, nid yw'r dyn anianol yn derbyn y pethau sydd o Yspryd Duw ; nag é, mae efe mor bellled oddi wrth eu derbyn, fel y mae pob peth, a fernir yn ysprydol, yn ffolineb ganddo ef. Nid yw ef yn foddlon i fod yn anwybodus o bethau ysprydol yn unig, ond y mae yn gwadu eu hanfod hwy. A synhwyrâu ysprydol ydynt iddo ef fel ffolineb ffyliaid. Pa fodd, medd ef, y dichon y pethau hyn fod ? Pa fodd y gall un dyn wybod ei fod ef yn fyw i Dduw ? Yr un modd ac y gwyddost, fod dy gorph di yn awr yn fyw.

Bywyd

Bywyd yr enaid yw ffydd : Ac os ydyw'r bywyd yma yn trigo ynot ti, nid oes arnat eisiau nodau i dyfthiolaethu'r peth i ti : Nid rhaid i ti ddim ond y duwiol siccrwydd hyn, sef tyfthiolaeth Yspryd Duw, yr hwn fydd fwy rhagorol na deng mil o dystion dynol.

Ac onid yw ef yn awr yn cyd-dyfthiolaethu a'th yspryd di, dy fod yn blentyn i Dduw ; O bydded iddo dy argyoeddi di, tydi bechadur truan cyfgadlyd, trwy ei nerth a'i allu, dy fod ti yn blentyn i'r diafol ! Ac O na byddai yn awr, tra yr wyf yn pregethu, fwn a chynnwrf fel y deuai yr esgyrn yng nghyd, asgwrn at ei asgwrn. O anadl, tyred oddi wrth y pedwar gwynt, ac anadla ar y lladdedigion hyn, fel y byddont fyw ! Ac na chaledwch chwithau eich calonau, ac na wrth'nebwch lân Yspryd Duw, yr hwn a ddaeth yn awr i'ch argyoeddi chwi o bechod, am nad ydych yn credu yn enw unig-anedig Fâb Duw.

II. Gan hynny, *Deffro di yr hwn wyt yn cysgu, a chysod oddi wrth y meirw.* Mae Duw yn dy alw di yn awr trwy fy ngenau i ; mae'n gorchymmyn i ti adnabod dy hun, tydi yspryd syrthiedig, a pheth yw dy wir gyflwr a'th unig orchwyl yma ifod. Beth wyt ti yn feddwl, o gyfgadur ? Cyfod ! Galw ar dy Dduw, os bydd i Dduw dosturio wrthyf, fel na'th gollir. Mae tymmestl fawr yn dy amgylchynu, ac yr wyt ti ar soddi i waelod trueni, i lyngclyn barnedi-gaethau Duw. Os chwenychi ddiange rhag-ddynt, bwrw dy hun iddynt. Sef, barna dy hun, ac yno ni'th fernir gan yr ARGLWYDD. Deffro, deffro ! Sâf i fynu y funud yma, rhag i ti yfed o law yr ARGLWYDD gwppan ei lidiawgrwydd ef.

- Cyffroa

Cyffroa dy hun i ddal gafael ar yr ARGLWYDD, yr ARGLWYDD dy gyfiawnder, galluog i achub! Ysgwyd dy hun o'r llwch. Neu o'r hyn lleiaf bydded i ofn barnedigaethau Duw dy ysgwyd ti. Deffro, a llêf allan gyd â cheidwad y carchar dan grynu, Beth a wnaſ i fod yn gadwedig? Ac na orphwys nes credu yn yr ARGLWYDD IESU, gyd â ffydd, yr hon yw ei rodd ef, trwy weithrediad ei Yspryd ef.

Os wyf fi'n llafaru wrth un o honoch chwi yn fwy na'r llall, mae efe wrthyt ti, sy'n tybied nad yw'r cyngor yma yn perthyn i ti. Mae gennyf gennadwri oddi wrth Duw attat ti. Yn ei enw ef yr wyf fi yn dy rybuddio di i ffoi rhag y llid sydd ar ddyfod. Tydi enaid aflan, gwel dy lûn yn *Pedr*, yn gorwedd mewn carchar tywyll, rhwng milwyr, yn rhwym mewn dwy gadwyn, y ceidwad o flaen y drws yn cadw y carchar. Mae'r nôs wedi cerdded ymhell, a'r boreu gerllaw, pan i'th ddygir allan i'th ddi-henyddio. Ac yn yr amgylchiadau dychrynllyd yma, yr wyt ti mewn trwm gwisg yn cyſgu ym mreichiau'r diafol, ar ymyl y pwll, yn barod i syrthio i drueni trag'wyddol. O bydded i angel yr ARGLWYDD ddyfod arnat, a disgleirio o'r goleuni i'th garchar di! A bydded i ti deimlo ergyd llaw hollalluog i'th gyfodi di, gan ddywedyd, *Cyfod yn fuan, ymawregysa, a rhwym dy Sandalau, bwrw dy wisg am danat, a chanlyn fi.* Deffro, O yspryd anfarwol, o'th freuddwyd am happyrwydd daearol. Oni chreodd Duw di iddo ei hun? Yna yntau, ni's gelli orphwys, nes y gorphwysech ynddo ef. Dychwel di yr hwn wyt yn crwydro oddi wrth Duw. Ffô yn ôl i'th Arch. Nid yma yw dy gartref. Na feddwl adeiladu

adeiladu pebyll yma. Canys pererin ac ymdeithydd wyt ar y ddaear : Creadur dros ddiwrnod, ond yn barod i fordwyo i gyflwr anghyfnediol, bryfia, mae trag'wyddoldeb yn agos. Mae trag'wyddoldeb ar y funud yma, yn ymddibenu. Tragwyddoldeb o happusrwydd, neu dragwyddoldeb o drueni. Ym mha gyflwr y mae dy enaid ti ? Pe byddai Duw, tra yr wyf yn llafaru, yn gofyn dy enaid oddi arnat, a wyt ti yn barod i gyfarfod ag angau a barn ? A elli di sefyll ger ei fron ef, yr hwn sydd burach ei olwg nag y gall edrych ar ddrwg ? A wyt ti yn addas i fod yn gyfrannog o etifeddiaeth y saint yn y goleuni ? A ymdrechais di ymdrech dëg, a gedwaist di y ffydd ? A ddiogelais yr un peth angenrheidiol ? A ydyw delw Duw wedi ei phlannu ynnot, sef cyfiawnder a gwir sancteiddrwydd ? A ddarfu i ti ddiosg yr hen ddyn, a gwisgo'r newydd ? A ydwyt ti wedi 'th wisgo a CHRIST ? A oes olew gennyt yn dy lamp ? Gräs yn dy galon ? Wyt ti yn caru yr ARGLWYDD dy Dduw â'th holl galon, ac â'th holl feddwl, ac â'th holl enaid, â'th holl nerth ? Wyt ti yn gristion gwirioneddol ? hynny yw, yn creadur newydd ? A aeth yr hên bethau heibio, ac a wnaethpwyd pob peth yn newydd ? Wyt ti yn gyfrannog o'r duwiol anian ? A wyt ti yn adnabod bod IESU GRIST ynnot, oddi eithr dy fod yn anghymmeradwy ? A wyt ti yn adnabod, bod Duw yn trigo ynnot, a thithau yn Nuw, trwy yr Yspryd a roddes efe i ti ? Oni wyddost tî mai teml i Yspryd Duw yw dy gorph di, yr hwn a gefaisst gan Dduw ? A ydyw'r dystiolaeth ynnot ? Ernes dy etifeddiaeth ? A feliwyd ti trwy yspryd yr addewid hyd ddydd prynedi-gaeth ?

gaeth? A dderbynaiſt ti yr Yſpyd Glân?—
Neu a wyt ti yn arſwydo wrth y cweſtiwn yma,
heb wybod pa un a oes Yſpyd Glân neu beidio?

Os yw hyn yn dy dramgwyddo, gwybydd,
nad wyt yn wir grifftion nag yn chwennychu
bod felly. Nag ê, mae dy weddi wedi ei throï
yn bechod; ac fe ddarfu i ti yn gyhoedd wat-
war Duw y dydd heddyw, trwy weddio am yſ-
prydoliaeth ei lân Yſpyd, pan nad oeddýt yn
credu bod y fath beth i'w dderbyn.

Etto trwy awdurdod gair Duw a'n heglwys ni,
myfi a ofynaf yr un cweſtiwn: A dderbynaiſt
ti yr *Yſpyd Glân*? Oni dderbynaiſt, nid wyt ti
yn grifftion etto: Canys criſtion yw'r dyn fydd,
wedi ei *eneinio* a'r *Yſpyd Glân* ac a *Nerth*. Nid
wyt etto'n gyfrannog o'r grefydd bur a dihalo-
gedig. A wyddoſt di beth yw crefydd? ſef, bod
yn gyfrannog o'r duwiol anian, bywyd Duw
yn enaid dyn: CRIST gwedi ei ffurfio yn y ga-
lon, CRIST ynot gobaith y gogoniant. De-
dwyddwch a ſancteiddrwydd; nef gwedi ei de-
chreu ar y ddaear. Teyrnas DDUW o'th fewn.
Nid bwyd a diod, nid un peth oddi allan; ond
cyfiawnder a heddwch, a llawenydd yn yr Yſ-
pyd Glân; teyrnas drag'wyddol wedi ei gofodi
fynu yn dy galon, tangnefedd Duw, yr hwn
fydd uwchlaw pob deall, llawenydd anrhaetha-
dwy a llawn o ogoniant.

Oni wyddoſt, mae yng NCRIST IESU, ni all
enwaediad ddim, na dienwaediad; ond ffydd yn
gweithio trwy gariad; ond creadigaeth newydd?
Wyt ti yn gweled yr angenrheidrwydd o'r cyfne-
widiad tu fewnol hwnnw, yr adenedigaeth yſ-
pydol hwnnw, a'r bywyd oddi wrth y meirw?
Y ſancteiddrwydd hynny? A wyt ti gwedi'th
gylfawn

gyflawn-argyoeddi, na chaiff neb hebddoweled
wyneb Duw ? A wyt ti yn llafurio ar ei ôl ?
Gan roddi pob diwydrwydd i wneuthur dy al-
wedigaeth a'th etholedigaeth yn siccr ? Gan
weithio allan dy iechydwriaeth dy hun trwy ofn
a dychryn ? Ac yn ymdrechu i fyned i mewn
trwy'r porth cyfyng ? Wyt ti yn brysur yng
nghylch dy enaid ? A all di ddywedyd wrth
chwiliwr y calonnau, " Tydi, O Duw, yw'r
peth yr wyf fi yn hiraethu ar ei ôl ! " **ARGLWYDD,**
Ti a wyddost bob peth ! Ti a wyddost fy mod
i am dy garu di !

Yr wyt ti yn gobeithio bod yn gadwedig—
ond pa reswm a elli di roddi am y gobaith sydd
ynot ? Ai am na wnaethost di ddim drwg ? Neu,
o herwydd i ti wneuthur llawer o ddaioni ? Neu,
am nad wyt ti fel dynion eraill ; eithr doeth,
neu onest a moesol, yn cael gair da a pharch gan
ddynion ? Och fi, yr holl bethau hyn i gyd ni'th
ddygant byth at Duw. Y maent yn ysgafnach na
gwagedd yn ei olwgef. Wyt ti yn adnabod IESU
GRIST yr hwn a anfonodd efe ? A ddysgaist di
ganddo ef, mae trwy râs yr ydym yn gadwedig
trwy ffydd ? A hynny, nid o honom ein hunain,
rhodd DUW ydyw : nid o weithredoedd, fel nad ym-
ffroftiai neb. A dderbynaiast di'r gair gwir yma
fel sylfaen gywir dy obaith, sef dyfod IESU
GRIST i'r byd i gadw pechaduriaid ? Wyt ti
yn deall beth yw ystyr y geiriau hyn ; *ni ddaethum*
i alw rhai cyflawn, ond pechaduriaid i edifeirwch ?
Ni'm danfonwyd ond at ddefaid colledig ! Wyt
ti (yr hwn sy'n clywed deallied) yn golledig, ac
yn farw ? Yn ddamnedig eifoes ?—A wyddost
di beth yw dy haeddiant ? A wyt ti yn teimlo
dy angenion ? Wyt ti yn dlawd yn yr yspryd ;
yn

yn galaru am Dduw, gan wrthod cyfur? Ydyw'r afradlon wedi dyfod atto ei hun, ac yn foddlon gan hynny gael edrych arno ei fod allan o'i bwyll gan y sawl fydd etto yn ymborthi ar y Soeg a adawodd efe? Wyt ti yn foddlon i fyw yn dduwiol yng NGRIST IESU? Ac a wyt ti am hynny yn dioddef erledigaeth? Ydyw dynion yn dywedyd pob drygair yn dy erbyn, er mwyn enw Mâb y Dyn, a hwy yn gelwyddog?

O, na byddai i chwi yn yr holiadau hyn glywed y llais sy'n diuno'r meirw, a theimlo'r mw'rthwyl ei air ef, sy'n torri'r graig yn ddrylliau!—Os gwrandewch ar ei laferydd heddyw, tra gelwir hi heddyw, na chaledwch eich calonau. *Deffro yn awr, Tydi yr hwn wyt yn cysgu mewn angau ysprydol, fel na byddo i ti syrthio i angau trag'wyddol! Teimla 'th gyflwr colledig, a chyfod oddi wrth y meirw.* Cân yn iach i'th hên gyfeillion pechadurus. Canlyn di IESU GRIST, gâd i'r meirw gladdu eu meirw. Achub dy hun oddi wrth y genhedlaeth drofâus hon. Tyred allan o'u plith hwynt, ac ymddidola, ac na chyffwrdd a dim aflan, a mi a'th dderbyniaf, medd yr ARGLWYDD, *a CHRIST a oleua i ti.*

III. Yr addewid hwn yr wyf yn dyfod, yn olaf, i'w weglurhau. Ac mor gyfurus yw'r ystyriaeth yma, pwy bynnag wyt ti, os ufuddheir i'w laferydd ef, nid elli geisio ei wyneb ef yn ofer. Os tydi, i'e yn awr, a ufuddheir ac a ddeffroi, gan gyfodi *oddi wrth y meirw*, efe a rwymodd ei hun i roddi *goleuni i ti.* Fe rydd yr ARGLWYDD i ti râs a gogoniant; goleuni ei râs yma, a goleuni ei ogoniant, pan dderbyniech y goron anniflannedig. Dyoleuni a dyrr allan fel boreuddyd,

ddydd, a'th dywyllwch a fydd fel hanner dydd. Duw hwn a orchymynodd i'r goleuni lewyrchu a'th dywyllwch, a ddisgleiria yn dy galon; i roddi i ti wybodaeth o ogoniant Duw yn wyneb IESU GRIST. Haul cyfiawnder a gyfyd ar y sawl sy'n ofni yr ARGLWYDD, â meddyginiaeth yn ei esgyll. Ac yno y dywedir wrthyt, cyfod, disgleiria; canys daeth dy oleuni di, a gogoniant yr ARGLWYDD a lewyrchodd arnat. Canys CRIST a ddatguddia ei hun ynot. Ac efe yw'r gwîr oleuni. Goleuni yw Duw, ac a rydd ei hun i bob pechadur deffrous a ddisgwylio wrtho: Ac yno ti fyddi yn deml i'r Duw byw, a CHRIST a breswylia yn dy galon trwy ffydd: Fel y galloch, wedi eich gwreiddio a'ch sylfaenu mewn cariad, amgyffred gyd â'r holl saint, beth yw'r llêd, a'r hÿd, a'r uwchder, a gwybod cariad CRIST, yr hwn fydd uwchlaw gwybodaeth, fel i'th gyflawner â holl gyflawnder Duw.

Chwi welwch eich galwedigaeth, frodyr. Fe'n gelwir ni oll i fod yn drigfa i Dduw trwy'r Yspryd; a thrwy fod ei Yspryd ef yn trigo ynom yr ydym yn seintiau yma, ac yn gyfrannogion o etifeddiaeth y saint yn y goleuni. Mor dra rhagorol yw'r addewidion a roddwyd i ni, i.e., wedi eu rhoddi yr awr hon i ni sy'n credu. Canys trwy ffydd yr ydym yn derbyn, nid yspryd y byd, ond yr yspryd sydd o Dduw, swm yr holl addewidion, fel y gwybyddom y pethau a râd roddwyd i ni gan Dduw. Yspryd CRIST yw rhodd fawr Duw; pa un ar amryw amferoedd, ac mewn amrafael ffyrdd a addawodd efe i ddyn, ac a'i rhoddodd yn gyflawn ar ôl gogoneddiad CRIST. Yr addewidion a rhag-addawodd i'n ta-

D

dau,

slau, a gyflawnodd efe fel hyn; *Rhoddaf fy Yspryd o'ch mewn, a gwnaf i chwi rodio yn fy neddfau*, Ezech. xxxvi. 27. *Tywalltaf ddyfroedd ar y sychedig, a ffrydiau ar y sych-dir: Tywalltaf fy Yspryd ar dy bád, a'm bendith ar dy hiliogaeth*, Esay xlv. 3.

Chwi ellwch fod yn dystion bywiol o'r pethau hyn; Ief maddeuant pechodau, a dawn yr Yspryd Glân. Os gelli di wir gredu, pob peth fydd bosibl i'r neb a gredo. Pwy yn eich mysg fydd yn ofni yr ARGLWYDD, ac etto yn rhodio mewn tywyllwch, ac heb lewyrch iddo? Yr wyf fi yn gofyn i ti, yn enw'r IESU, a wyt ti yn credu na chwttogwyd braich yr ARGLWYDD? Ei fod ef yn wastad yn alluog i achub! mai'r un yw efe ddoe, heddyw, ac yn dragywydd? Bod ganddo ef yn awr allu ar y ddaear i faddeu pechodau? Fy mab, bydd gysurus; maddeuwyd i ti dy bechodau. Duw er mwyn CRIST a faddeuodd i ti. Derbyn hyn nid fel gair dyn, ond fel y mae yn wir yn air Duw; ac yr wyt wedi'th gyflawnhau yn rhâd trwy ffydd. Ti gei dy sancteiddio hefyd trwy'r ffydd fydd yn yr IESU; ie tydi hefyd y ddywedi, i DDUW rodidi ni fywyd trag'wyddol, a'r bywyd hwn fydd yn ei Fâb ef.

Ha wŷr frodyr, gadewch i mi lasaru yn hŷ wrthyhych: A goddefwch air o gyngor, o enau'r gwaelaf o aelodau'r eglwys. Mae'ch cydwybodau yn tystio yn yr Yspryd Glân, bod y pethau hyn felly, os profasoch fod yr ARGLWYDD yn dirion. A hyn yw'r bywyd tragywyddol, dy adnabod di yr unig wŷr DDUW, a'r hwn a anfonai'ti, IESU GRIST. Gwybodaeth brofiadol o hyn, a hyn yn unig, yw gwŷr gristionogrwydd. Cristion yw'r hwn a dderbyniodd Yspryd CRIST.

Yr

Yr hwn ni's derbyniodd ef, nid yw'n grifftion. Ac nid yw yn bosibl ei dderbyn ef, ac heb wybod hynny. Canys yn y dydd *brwnnaw* (pan ddêl efe, medd yr *ARGLWYDD*) y gwybyddwch fy mod i yn fy Nhâd, a chwithau ynof fi. A hwn yw yspryd y gwirionedd, yr hwn ni ddichon y bŷd ei dderbyn, am nad yw yn ei weled, nac yn ei adnabod. Ond chwi a'i hadwaenoch ef; o herwydd y mae yn aros gyd â chwi, ac ynoch y bydd efe.

Ni ddichon y bŷd ei dderbyn, ond y maent yn gwrthod yn hollol addewid y Tâd, gan wrth-ddywedyd a chablu. A phob yspryd, nad yw'n cyffesu hyn, nid o Dduw y mae. Eithr hwn yw yspryd anghrist, yr hwn y clywsotch ei fod yn dyfod i'r bŷd, a'r awr hon y mae efe yn y bŷd eisoes. Efe yw'r anghrist yr hwn sy'n gwadu ysprydoliaeth Glân Yspryd Duw, neu mai uchelfraint gyffredin pob credadur yw, bod Yspryd Duw yn trigo ynddo; bendith yr efengyl, rhodd anrhaethadwy, yr addewid gyffredin, maenprawf gwir grifftion.

Ni thal iddynt ddywedyd, "Nid ydym ni yn ammeu cymnorth Yspryd Duw; ond yr ysprydoliaeth yma, sef derbyn yr Yspryd Glân, a bod yn deimladwy o hono. Y teimlad hwn o'r Yspryd, y cynhyrriad, neu'r llanwad gan yr Yspryd, yr ydym yn ei wadu nad oes mor fath beth mewn crefydd iachus." Ond trwy wadu hyn, yr ydych yn gwadu yr holl 'sgrythrau, yr holl wirionedd a thystiolaeth Duw.

Mae'n heglwys ragorol ni yn llwyr ddieithr i'r fath ddeongliad cythreulig a hwn: ond mae hi'n llafaru yn eglur am deimlad Yspryd CRIST, (*Erthy. 17.*) Ac am wybod a theimlo nad oes un enw dan y nef wedi ei roddi i ddynion, trwy ba un y mae iddynt dderbyn iechydwrriaeth, ond yn unig enw ein *Harglwydd Iesu Grifft*, (ymweliad a'r clâf.) Mae hi yn ein dysgu ni hefyd i weddio am ysprydoliaeth yr Yspryd Glân, (yn y Colect o flaen y Cymmun.) Ie, i ni gael ein llenwi o'r Yspryd Glân, (yn nhrefn y confirmafwn.) Ac y mae pob offeiriad yn profesu derbyniad yr Yspryd Glân, trwy arddodiad dwylo. Pwy bynnag sy'n gwadu un o'r rhai'n, mae efe mewn effaith yn ymwrthod ac Eglwys *Loegr*, yn gyftal â'r holl ddatguddiad cristnogol.

Ond ffolineb gyd â dynion ydyw doethineb Duw erioed. Nid yw ryfedd ynte, bod mawr ddirgelwch yr efengyl yn guddiedig yn awr oddi wrth y doethion a'r deallus, yn gyftal

tal ac yn y dyddiau gynt; iddi gael yn gyffredin ei gwadu, a'i thafu allan fel ynfyrwydd: Ac ybydd i bawb etto a'i cyfaddefo, gael eu galw yn ffyliaid ac ynfydion. Dyma'r ymadawiad oedd i ddyfod, sef yr ymadawiad cyffredin o bob trefn, a grâdd o ddynion, yr hwn a welwn ni yn awr wedi gorchuddio wyneb y ddaear. Rhedwch yma a thraw ar hyd heolydd *Jerusalem*, ac edrychwch a gewch chwi wr: Gŵr ac sy'n caru yr **ARGLWYDD** ei **DDUW** â'i holl galon, ac yn ei wasanaethu â'i holl nerth? Pa fodd mae'n gwlâd ni (heb edrych ymhellach) yn galaru dan ffwrdd o anuwioledeb? Pa ddrygioni o bob mâtth a wneir o ddydd i ddydd; i.e. yn rhy fynych, yn ddi-gôsp, gan y sawl sy'n pechu â llaw uchel, ac yn ymffrostio yn eu cywilydd? Pwy ddichon rhifo'r llwon, rhegfeydd, halogrwydd, cabled, celwyddau, enllibau, torri'r sabbath, glothineb, meddwdod, dial, putteindra, godineb, ac amrywiol aflendid, y twyll, anghyfiawnder, gormes, trais, y rhai orchuddiant ein gwlâd fel diluw?

Ac hyd yn oed, ymhlith y sawl a gadwasant eu hunain yn bŵr oddi wrth y ffeidd-dra amlwg hyn; pa faint o lid a balchder, o seguryd a diogi a welin, pa faint o ormodedd, e gybydd-dra a chnawdolrwydd; pa faint o syched ar ôl elôd, a chariad ar ôl y bŵd; a pha gymmaint o ofn dynion sydd? A rhwng y ddau, pa cyn lleied o wir grefydd? Canys pa le mae'r dyn sy'n caru **Duw** a'i gymmydog, fel y gorchymynir iddo? Ar y naill law, mae'r rhai, nad oes ganddynt gymmaint a rhith duwioldeb, Ar y llaw arall, y sawl sydd a'r rhith yn unig; yma saif yr amlwg yn ei liw dŵ, ac accw y bêdd wedi ei wynn-galchu. Felly mewn gwirionedd, os edrych neb yn daer ar un gynnullieidfa o bobl (yr wyf yn ofni mai felly y mae ein Heglwys ni) gellir yn hawdd ganfod, bod y naill ran yn Saduceaid, a'r rhan arall yn Phariseaid; bod gan y naill mor lleied o ofal am grefydd, fel pe na byddai nac adgyfodiad, nac angel, nac yspryd; a'r llall yn ei wneuthur yn ffurf-farwedd oddi allan, heb na gwir ffydd, na chariad at **DDUW**, na llawenydd yn yr Ysryd Glân. O myfi a fynwn gan **DDUW** na byddem felly yn y gynnullieidfa yma! Fy mrodyr, gwir ewyllys fy nghalon, a'm gweddi ar **DDUW** drosoch yw, ar i chwi fod yn gadwedig oddi wrth y llifeiriant yma o ddrygioni, a bod i'r **ARGLWYDD** luddias ei donnau cynddeiriog ef! A ydyw ef felly yn wir? **Duw** a'ch cydwytodau chwithau hefyd, nad ydyw felly. Ni chadwasom ni ein hunain

nain yn bŵr. Halogedig a ffaidd ydym ninnau hefyd; 'chydig yw y rhai sy'n deall, ac sy'n gwasanaethu'r *Arglwydd* mewn yspryd a gwirionedd. Cenhedlaeth ydym ninnau hefyd, calonnau pa rai nid ydynt yn gymmwys, a'u hyf-prydoedd nid ydynt yn glynu yn ddisfigl wrth *DDuw*. Efe a'n hordeiniodd ni yn wir i fod yn halen i'r ddaear. Eithr o ddislafodd yr halen, ni thâl efe mwy ddim, ond yw fwrw allan, a'i fathru gan ddynion. Ac "oni ymwelaf am y pethau hyn, medd yr *ARGLWYDD*? Oni ddial fy enaid ar y cyfryw genedl a hon?" Yn wir, ni wyddom ni pa mor gynted y gall efe ddywedyd wrth y cleddyf, "Gleddyf, dos trwy'r tîr!" Efe a roddes i ni hîr amser i edifarhau. Mae e yn ein gadael ni yn llonydd y flwyddyn hon etto: ond y mae yn ein rhybuddio ac yn ein deffroi â'i daranau. Mae ei farnedigaethu ef ar lêd ar y ddaear. Ac y mae gen-nyfm ni achos i ddisgwyl am y drymmaf o'r cwbl, sef, y bydd iddo ddyfod ar frys, a symmud ein canhwyllbren ni allan o'i le, oni edifarhawn, a gwneuthur ein gweithred-oedd cyntaf. Oni ddychwelwn ni at egwyddorion ein di-wygiad, at wirionedd a symmrwydd yr efengyl. Fe allai ein bod ni yn gwrth-sefyll cynnygion diweddaf grâs *Duw* i'n hachub ni. Fe allai ein bod ni ymron cyflawni mesur ein hanwireddau, gan ein bod yn diystyru cyngor *Duw* yn er-byn ein hunain, ac yn taflu ymaith ei genhadon ef.

Fy mrodyr, mae'n llawn bryd i ni ddeffroi allan o'n cwsg. O, bydded i ni ar frys weled y pethau a berthynant i'n tangnefedd trag'wyddol, cyn y b'ont yn guddiedig oddi wrthym. Dychwel di ni, *O Arglwydd*, a thyn dy lid oddi wrthym. *O Arglwydd*, edrych i lawr o'r nefoedd, ac yni-wel a'r winwydden hon; a gwna i ni ddeall amser ein ym-weliad. Achub ni, *O Dduw* ein iachawdwriaeth, er go-goniat dy enw; O gwared ni, a thrugarhâ wrth ein pechod-au, er miwyn dy enw. Ac yna ni chiliwn ni yn ôl oddi wrthyt: O gâd i ni fyw, ac ni a alwn ar dy enw. Dychwel ni, *O Arglwydd Dduw'r lluoedd*, a llewyrcha dy wyneb-arnom, ac ni a achubir. *Amen.*

D I W E D D.

Llythyr difrifol, &c.

Enaid Anwyl!

YR wyf yn deisyf arnat, pwy bynnag wyt, i ystyried mewn modd difrifol yr hyn, yn fyrr, a gynhwyfir yn y llythyr bychan yma; diben pa un yw dy ddeffroi, a'th gyfarwyddo yn y wir a'r unig ffordd i iechydwriaeth. Onid yw dy gydwybod yn dywedyd mai pechadur wyt? Oni wyddost dy fod yn parhâu beunydd i droseddu cyfraith sanctaidd Duw? Onid wyt yn ddigon hyspys fod dy natur yn bechadurus? Oni wyddost dy fod yn pechu beunydd yn erbyn Duw mewn meddwl, gair, a gweithred? Onid yw dy gydwybod yn dywedyd, fod Duw yn dal sylw ar dy holl bechodau, a'i fod yn ddigllon wrth bechod, a bod cyfraith Duw yn dy gondemnio ac yn dy felldithio? Oni ddywedodd Duw, *Melldigedig yw pob un nid yw yn aros yn yr holl bethau a 'sgri-fennir yn llyfr y ddeddf i'w gwneuthur hwynt?* Gal. iii. 10. Pa fodd yr wyt yn meddwl, o bechadur, y gelli ddioddef llidiawgrwydd y Duw hollalluog, yr hwn sydd dân ysol i bechaduriaid? Heb. xii. 29. Pa fodd y meddyli drigo gyd â'r tân ysol, a'r llosgfeydd trag'wyddol? Dyma'r diwedd tof-turus sydd i ti i'w ddisgwyl; ie, nid oes lle i ti ddiangc, os byw a marw a wnei yn dy gyflwr natur

natur. Oni wyddost, fod yn rhaid i ti gael dy
farnu ar fyrder oflaen brawdle Duw? Canys rhaid
i ni oll ymddangos ger bron brawdle CRIST, Cor. v.
20. A pha fodd yr ymdraewi yr amser hwnnw?

Ysgatfydd y dywedi, gwir yw, yr wyf yn be-
chadur, ac yn haeddu fy nghondemnio; ond etto
mae Duw yn drugarog, ac yr wy'n gobeithio,
y maddeu ef i mi. Ond mi fynwn i ti ystyried,
fod Duw yn gyfiawn yn gyfal ac yn drugarog.
Tydi a bechaist yn ei erbyn, trwy droseddu ei
gyfraith sanctaidd; a chyfiawnder Duw sydd yn
gofyn cyflawn iawn am dy drosedd. A bydd
siccr o hyn, sef, na faddeu ef i ti, hyd oni cha-
ffo gyflawn foddlonrwydd i'w gyfiawnder. Yr
Arglwydd ni ddieuoga'r anwir, Nah. i. 3. Ac a
wyt ti yn meddwl y gelli foddloni cyfiawnder
Duw am dy drosedd? Yn siccr ni feddylly felly,
os gwnei ond ystyried pethau yn iawn. Ac
os na's gelli foddloni cyfiawnder Duw, pa beth
a wnei di? Pa fodd y dihangi rhag cyfiawn farn
Duw, a rhag dioddef dialedd y tân trag'wy-
ddol? F'allai y dywedi, fod y fath eiriau yn
ddigon i'th yrru allan o'th synhwyrau, ac i beri
it' anobeithio. Ond na feddwl felly, bechadur;
nid wyf yn amcanu dy yrru allan o'th *synhwy-*
rau, ond allan o'th *bechodau*. Ac er mae gwir-
ionedd yw, fy mod am beri it' anobeithio,
(mewn un ystyr) etto fy nghariad a'm gosfal am
dy iechydwriaeth yw hynny. Ond tydi a ddy-
wedi, pa fath gariad yw hyn, sef, peri i mi an-
obeithio am drugaredd Duw? Yr wyf yn ateb,
o herwydd ti a elli sicrhâu dy hun yn hyn, sef, na
dderbyni di byth drugaredd, nes yn gyntaf it'
anobeithio am drugaredd. Fy meddwl yw, i ti
anobeithio derbyn trugaredd byth ar gyfrif un
haeddiant

haeddiant o'th eiddo dy hun, a bod yn foddlon
i fod yn rhwymedig i haeddedigaeth un arall
am dani. I haeddedigaeth pwy, meddi? I
haeddedigaeth CRIST, yr hwn yw Mâb Duw,
a Iachawdwr pechaduriaid truain. *Ioan* vi. 68.
Act. iv. 12. Dyma fel y mae'r peth yn sefyll;
Crist a foddlonodd gyfiawnder Duw trwy ufudd-
hâu i'w *orchymmyn*, a dioddef *cosp* y gyfraith yn
lle, a thros bechaduriaid. Ac mae Duw yn
gweled bod yn dda er mwyn CRIST faddeu i be-
chadur, ac ymheddychu ag ef, fel pe buasai
heb bechu erioed; nid oes gan y gyfraith ddim
i ofyn, canys CRIST a gyflawnodd y gyfraith
yn ei le ef. *Rhuf.* v. i. 19. viii. 33, 34. *Gal.* iii.
13. *Ephes.* i. 7. Yn awr, bechadur, a wyt ti yn
foddlon i fod yn rhwymedig i GRIST am fa-
ddeuant? Hynny yw, yn foddlon i dderbyn ma-
ddeuant o'th bechodau yn ffordd Duw ei hun,
sef, trwy haeddedigaethau CRIST yn unig, ac
heb ddim haeddiant o'th eiddo dy hun, yn gwbl,
neu mewn rhan? A wyt ti yn foddlon i ddyfod
at DDuw, fel y daw cardottyn at ŵr goludog
am elusen; yn foddlon i dderbyn maddeuant yn
rhâd trwy GRIST; yn foddlon i fod yn ddim fel
byddo CRIST oll yn oll? *Rhuf.* iii. 24. xi. 6.
Ephes. ii. 8, 9. *Col.* iii. 11. Oni ddeui fel hyn i
fod yn ewyllysgar o wraidd dy galon i dderbyn
maddeuant a iechydwriaeth fel rhodd råd Duw,
ti elli fod yn siccr, na fydd i ti fyth ei chael. Ac
yn awr, a wyt ti yn ewyllysgar i dderbyn CRIST,
a maddeuant yn rhâd, yn, a thrwyddo ef? Os
felly y mae, fe'th wahoddir i ddyfod a derbyn
CRIST a phob daioni, *Esay* lv. 1. *Dat.* xxii. 17.
Ond ysgatfydd y dywedi, pa fodd y dichon y
fath bechadur ac wyf fi gael hawl yng NGRIST, a
ma-

maddeuant gan Dduw? Yr wyf yn ateb, trwy ffydd yn unig. *Act. xvi. 31. Rhuf. iii. 24. Gal. ii. 16.* Mae'r peth fel hyn; mae Duw yn gweled bod yn dda gynnig ei hun a maddeuant i ti, i.e., i bechadur mor fawr ac wyt ti; a'r cwbl mae ef yn ei geisio gennyt yw, derbyn ei rôdd râd trwy ffydd. Y ffydd gadwedigol, neu'r grediniaeth hon sydd yn rhyw beth mwy na chyd-synniad noeth i'r gwirionedd hwnnw, sef, mae CRIST yw gwardwr pechaduriaid; canys cytundeb ewyllysgar, ac ymroddiad difigl yw, y caiff ef fod yn Iachawdwr i mi, trwy ymddired ynddo, a gorphwys arno ef yn unig am iechyd-wriaeth â'm holl galon. *Rhuf. x. 10. 2 Tim. i. 12.* Pa bryd bynnag y mae pechadur yn cymmeryd gafael ar GRIST trwy ffydd, y mae yn y funud honno yn derbyn maddeuant o'i holl bechodau, ac mae ei enaid mewn ystâd o iechyd-wriaeth, ac yntef yn blentyn ac yn etifedd i DDUW. *Rhuf. viii. 17. Luc xix. 9. Ioan i. 12.* Hyn yw gorchymmyn Duw i ti, bechadur (beth bynnag yw maint, rhif, neu atgasrwydd dy bechodau) sef, credu yn enw ei Fâb ef IESU GRIST. i *Ioan iii. 23.*

Ond tydi a ddywedi ni allaf gredu. Gwir yw, ni elli ddim; ond fe ddichon Duw dy nerthu di i gredu, oblegid *ffydd rhodd DUW ydyw Eph. ii. 8.* A'i waith ef yn unig. *Col. ii. 12.* Ac mae'n rhaid i ti-ei cheisio ganddo ef. Canys os ceisist hi yn ddiragrith, yn siccr tydi a'i derbyni, canys Duw a'i rhydd i ti; *Ceisiwch a chwi a gewch, Mat. vii. 7. Lleda dy safn (medd Duw) a mi a'i llanwaf, Salm. lxxxi. 10.* Hynny yw, gofynwch yn helaeth, ac myfi a gyfrannaf yn helaeth. Mae pob dymuniadau gwirioneddol am râs yn dyfod

dyfod oddi wrth Dduw, canys efe *sy'n gweithio ynom i ewyllysio a gweithredu*, Phil. ii. 13. Os 'does ynot hiraeth diffuant am ffydd, yn ddiau, Duw a'i rhoddodd; ac os rhoddodd Duw i ti y cyfryw ddeisyfiad, yna bydd ficer, y dyru ef i ti ddymuniad dy galon; canys efe a ddiwalla yr enaid sychedig yn ei amser, a'i ffordd ei hun.

Ond tydi a ofyni, pa fodd y câf wybod, a ydyw fy ffydd yn gywir, ai nad yw? Hynny yw, yn gadwedigol. Yr wyf yn ateb, os ydyw yn wirioneddol, hi a ddwg *Gariad a phob gweithred dda* Gal. v. 6. Iago ii. 14, 26. Hi a *bura dy galon*, Act. xv. 9. Ac a *orchfyga'r byd*, i Ioan v. 4. Os ydwyf yn *credu*, ni elli lai na *charu*, sef, ei garu *ef yr hwn a'th garodd di yn gyntaf*, i Io. iv. 19. Ni ddichon lai na bod dy gariad yn fawr tu ag at GRIST, yr hwn a wnaeth dy heddwch â Duw. Y wraig yn yr efengyl a *garodd yn fawr am faddeu eu haml bechodau*, a chariad at GRIST a'th ofod ar waith i gadw ei orchymmynion, a byw iddo. Cariad CRIST a fydd yn dy gymmell, y mae gwir ffydd yn wastad yn gweithio trwy gariad. Os wyt yn *credu*, ni elli lai na gweithio dros Dduw. Nid yw gwir ffydd byth heb weithredoedd da. Gwir yw, ffydd yn *unig sy'n cyfiawnhâu*, ond nid yw'r ffydd sy'r cyfiawnhâu byth yn *unig*; canys nid yw ffydd gyfiawnhaol un amser heb rasusau eraill, megis edifeirwch, cariad, gostyngedd, rwydd, hunanymwadiad, ymroddiad i ewyllys Duw, &c. Ac os ydyw dy ffydd heb y grasusau hyn, arwydd yw mae ffydd farw ydyw, ac na'th gyfiawnhâu byth ger bron Duw. *Trwy ffydd y cyfiawnheir dyn heb weithredoedd*, Rhuf. iii. 28. hynny yw, dyn a gyfrifir yn gyfiawn ger bron Duw trwy ffydd yn

yn unig, am nad oes gan weithredoedd ddim oll i'w wneuthur o ran cyfiawnhâd yn y mesur lleiaf. Ac etto, *o weithredoedd y cyfiawnheir dyn, ac nid o ffydd yn unig*, Iago ii. 24. *b. y.* dyn a gyfiawnheir, neu a ddangosir ei fod mewn cyflwr cadwedigol ger bron dynion trwy weithredoedd, ac nid trwy ffydd noeth heb weithredoedd; canys *ffydd heb weithredoedd marw yw*, Iago ii. 26. ac nid yw yn cyfiawnhâd. Fe ymddengys oddi yma, nad elli gael dy gyfiawnhâd trwy dy weithredoedd da, etto ni elli brofi dy fod mewn cyflwr o gyfiawnhâd hebddynt. Er nad yw gweithredoedd yr achos o'n iechydwriaeth (*canys trwy râs yr ydym yn gadwedig ac nid o weithredoedd*, Ephes. ii. 8, 9.) Etto maent yn arwyddion o fod dyn mewn ystâd o iechydwriaeth. Os 'does gwir ffydd gennyt, mae gennyt sancteiddrwydd hefyd. Ffydd a sancteiddrwydd ydynt bob amfer yn cyd-gerdded. Nid yw gwir ffydd heb galon bûr a bywyd sanctaidd. *Aet. xv. 9. Mat. v. 8.* Trwy ffydd yr ydym yn cael rhinwedd i'n sancteiddio, yn dylifo oddi wrth GRIST, yr *hwn a wnaethpwyd i ni gan DDUW yn sancteiddrwydd*, er dechreu, a dwyn ymlaen y gwaith o sancteiddhâd. Os derbynaiſt ffydd, tydi a nerthir gan râs Duw i orchfygu'r bÿd, *b. y.* i wrth-sefyll profedigaethau pa un bynnag a'i oddi wrth ddeniadau, neu fygythion y bÿd, tu ag at dy lithio i bechu yn erbyn Duw. Nid yw ffydd yn cyfiawnhâd fel gweithred, ond fel offeryn yn derbyn pardwn rhâd gan DDUW, a chyfiawnder trwy GRIST, cyfiawnder CRIST yn cael ei gyfrif i ni, a ninnau yn cael ein cyfiawnhâd er ei fwyn ef. *Phil. iii. 9.* Heb ffydd ni ellwch fod yn happus, *heb ffydd amhoſſibl yw rhyngu bod Duw*, Heb.

Heb. xi. 6. Am hynny ni ddylit byth orphwys, nes derbyn y grâs gwerthfawr yna o ffydd. Yr wyt yn gorwedd dan felldith y gyfraith, ac nid yw bosibl i ti gael rhyddhâd heb ffydd.

Ond nid yw yn ddigon i ti gael dy gyfiawnhâu, eithr rhaid i ti gael dy sancteiddio, yn gyftal a'th gyfiawnhâu, cyn y byddi gymmwys i'r nefoedd, canys *heb sancteiddrwydd ni chaiff neb weled yr Arglwydd*, *Heb. xii. 14.* Oni wyddost fod dy natur wedi ei halogi gan bechod, a bod yn rhaid ei phurô, cyn y byddi yn addas i fwynhâu cymmundeib â Duw sanctaidd, *yr bwnni all edrych ar anwiredd?* Canys *y pŵr o galon*, a hwynt yn unig, *a welant Dduw*. Rhaid dy fod yn sanctaidd, cyn y byddi happus. Rhaid dy lanhâu oddi wrth *halogrwydd*, yn gyftal ac *euogrwydd* pechod. Os tydi a barhei yn ffyrdd pechod, ac ymroddi i fod yn gaeth-was iddo, ti elli sicrhâu dy hun, nad yw yn bosibl bod yn gadwedig yn y cyfryw gyflwr. CRIST a wared ei bobl *oddi wrth*, ac nid yn eu pechodau. Na thwylla dy hun, enaid anwyl, â gau obaith o drugaredd Duw; canys yr wyf yn hyfysu i ti, os tydi a fyddi byw a marw heb dy ail-eni, *yr bwn a'th wnaeth ni chymmer drugaredd arnat, a'r bwn a'th luniodd ni thofsturia wrthyt*. Oni ddywedodd Mâb Duw, bod yn rhaid dy *eni drachefn*, h. y. dy wneuthur yn *dyn newydd*? Canys *oddieithr geni dyn drachefn ni ddechon efe weled teyrnas Dduw* *Ioan iii. 3, 7.* Rhaid adnewyddu delw Duw ynot; rhaid dy sancteiddio, h. y. dy lanhâu oddi wrth *halogrwydd* pechod, heb hynny ni chai weled Duw. Bechadur! Beth, pe cait ti dy gymmeryd i'r nefoedd, a wyt ti yn meddwl y byddai'r gwaith a'r cwmpeini sanctaidd hynny yn hyfrydwch i ti, tra bo dy natur yn llwyr wrthwyneb? Os nad wyt yn caru addoliad a saint Duw ar y dddear, ni cheri chwaith mo honynt yn y nef. Yn fyrr, y nef a fyddai yn uffern i enaid heb ei sancteiddio. O! gan hynny, gâd i ni gael gennynt fod yn daer mewn gweddi, ar i Dduw trwy'r Yspryd Glân dy sancteiddio, ac felly dy wneuthur yn gymmwys i gael rhan o eifeddiaeth y saint yn y goleuni.

Hyn yw dymuniad a gweddi ddifffuant,

Dy Gyfaill yn yr ARGLWYDD

W. A.

n
n
b

nr

u,

4-

ni

nn

eb

ys

id

au

Os

h-

yn

ldi

id

yn

yr

un

âb

tur

ni

id

y:

ni

yd

a'r

dy

iad

yn

ei

yn

dy

ban